

ВІСЬ і КВАРТАЛ

РІК 1965

ЧИСЛО 4 (136)

НЕЗАЛЕЖНА УКРАЇНА.

У п'ятницю 22-го січня 1965 року сенатор Еверет Дірксен з Ілліной, США Америки, лідер республіканської меншости в Сенаті, відзначаючи 47-мі роковини проголошення державної незалежності й суверенності Української Народньої Республіки, запропонував у Сенаті окрему Резолюцію, в якій домагається відкликання з території України та інших поневоєних Москвою вільних і незалежних країн советських окупаційних сил, переведення в тих країнах вільних виборів під безпосереднім наглядом Об'єднаних Націй та поставлення під міжнародний суд відповідальних за цю агресію та злочини в тих країнах советських володарів.

Запропонована сенатором Дірксеном резолюція — повний текст якої подаємо в українському перекладі при цьому — є “конкурент”, цєбо спільна, отже подібна резолюція була запланована і в Палаті Репрезентантів. Сенатор Дірксен попередив внесення запропонованої ним резолюції таким вступним словом:

“Пане Президенте! 22-го січня 1965-го року сповнюютьс я 47-мі роковини проголошення незалежності України від російського панування, яка — на жаль — була короткотривала, бо советські комуністи переважаною кількістю війська та мілітарною силою уярмили 45 мільйонів народу України, перетворивши її в найбільшу поневолену націю в Європі. Історія записала завзяту боротьбу, що забирала понад три роки, для збереження незалежності України.

Я не знаю лишого способу для відзначення Дня Незалежності, як просити Конгрес, щоб він схвалив Спільну Резолюцію, яку я тепер вношу, закликаючи Об'єднані Нації почати дійсну акцію так, щоб Советський Союз відтягнув свої війська з України та інших країн, названих у цій Резолюції, щоб повернув на рідні землі запроторених з цих поневоєних народів, та домагаючись вільних виборів під наглядом Об'єднаних Націй.

Діла, а не слова потрібні, щоб допомогти народам України і інших поневоєних націй, які також незабаром, в найближчих тижнях чи місяцях, відзначатимуть роковини проголошення своєї короткотривалої Незалежності.

До всіх українців та народів інших Поневоєних Націй: я віддаю Вам привіт і захожую Вас зберігати постійно надію на Волю. Історія доказує, що багато інших націй і народів очікували й надіялись не намарно!”

Текст Резолюції Сенатора Дірксена про незалежну Україну:

Тому, що комуністичний режим Советського Союзу не прийшов до влади в східньо-європейських країнах внаслідок легального або демократичного процесу, але з глумом поставився навіть до своїх урочистих заповіть і домовлень, підписаних на Ялтинській конференції 3 лютого 1945 р.; і

Тому, що Советський Союз заперечив самовизначення вільними виборами у тих країнах, використавши не тільки важкі збройні сили, але й засоби народовбивства у численних країнах, відомих, як Поневолені Нації; і

Тому, що суверенність і незалежність колишніх вільних урядів отих націй, уярмлених советським комунізмом, були належно визнані і далі вимагають визнання та моральної підтримки; і

Тому, що уярмлення людських вільностей та заперечення свободної торгівлі і комунікації з іншими суверенними країнами становить загрозу для миру, нестерпну і для З'єднаних Держав, і для інших вільних країн або міжнародних правних агенцій; і

Тому, що уряди і згадані поневолені нації, тепер в ярмі советського комунізму, перебували завжди в тісних взаєминах із З'єднаними Державами і постійно продовжують давати докази своєї віри в демократію працею і кров'ю своїх людей, —

Тому отже, нехай буде вирішено Сенатом (водночас з Палатою Репрезентантів),

що оцим проситсь Президенту вжити такої дії, яка може бути потрібною, щоб передати Об'єднаним Націям для розгляду питання про насильне включення до Советського Союзу таких поневоєних країн і народів, тепер поза так званою залізною заслоною: українців, туркестанців, білорусів, азербайджанців, вірменів, албанців, грузинів, болгар, югославів, чехо-словаків, румунів, литовців, латишів, естонців, мадярів, поляків і східних німців; та Резолюцію, яка заявляє, що:

а) Советський Союз повинен відкликати всі советські війська, агентів, колоністів і контрольні станції з названих країн;

б) Советський Союз повинен повернути всіх громадян названих поневоєних націй до їхніх батьківщин з місць заслання на Сибіру і розпорошення по в'язницях та таборах невільничої праці по всьому Советському Союзу; і

в) Об'єднані Нації повинні провести вільні (Закінчення на ст. 3 обгортки)

ВІРА І КУЛЬТУРА

FAITH AND CULTURE

МІСЯЧНИК УКРАЇНСЬКОЇ БОГОСЛОВСЬКОЇ ДУМКИ І КУЛЬТУРИ
ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО БОГОСЛОВСЬКОГО ТОВАРИСТВА

Передплата річна 4 дол., піврічна 2 дол., чвертьрічна 1 дол.

Окреме число 40 центів.

Адреса: 101 Cathedral Ave., Winnipeg 4, Man., Canada. Телефон JU-9-1606

Authorized as second class mail, Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

Printed by The Christian Press Ltd., Winnipeg, Canada

Рік XXVIII

February — Лютий, 1965 рік.

Число 4 (136)

СЛУЖИТИ НАРОДОВІ — ТО СЛУЖИТИ БОГОВІ.

У ЧОМУ ОСНОВА ХРИСТИЯНСТВА.

Богословська студія.

XIX.

ДОКАЗИ З СВЯТООТЦІВСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

Святоотцівська література дає велике число переконливих доказів, що Святі Отці Церкви ісповідували на ділі велику й спасенну науку: Служити народові — то служити Богові. Але я подаю тільки частину з них, що маю в себе під рукою.

Ще з зарання Християнства сильно поширена було наука, що Богові ліпше служити самотою, у пустині, звідки й пішло християнське пустинножитство.

Але так само з давнього часу пішла й протилежна наука, — що Богові приємніша служба Йому в світі, серед живих людей, бо вони всі потребують власне цієї служби для себе.

У вищеподаному я вже не раз розповідав, як на Заповідь любови до ближнього дивилися вдавнину Святі Отці. Тут подам тільки головніше.

1. Пророк Мойсей усе життя своє служив своєму рідному народові, і цю свою службу вважав за службу Богові. А “коли Мойсей виріс, то відрікся зватися сином дочки фараонової. Він хотів краще страждати з народом Божим, аніж мати дочасну гріховну потіху” (Євр. 11. 24-25).

2. Так само, з наказу Божого, служили своєму народові всі Патріярхи, Судді та всі Пророки, і вони всі вважали, що служачи народові, вони тим служать Богові.

3. Коли принесли Дитину Ісуса до Єрусалимського Храму, то там був “чоловік, йому ймення Семен, — людина праведна та богобійна, — що потіхи чекав для Ізраїля” (Лук. 2. 25)

Пригляньмося ближче до цього. Праведний Семен живе тим, що чекає потіхи не для себе самого, а для свого рідного народу. Бо він служив своєму народові, і цю службу вважав службою Богові.

А коли Семен узяв Ісуса на свої старечі руки, то проказав хвалу Богові, а в ній сказав: “Нині відпускаєш свого слугу, Владико, за Словом Твоїм у спокої, бо бачили очі мої Спасіння Твоє, що Ти приготував Його на славу народу Твого Ізраїля” (Лк. 2. 29-32). І тут знову праведний Семен підкреслює, що настає слава не для нього, а для його народу, цебто знову свій народ він ставить на перше місце. Та інакше й бути не могло, бо ж він “чекав потіхи для Ізраїля”, і тим тільки й жив.

Іза те, що Семен Вірою й Правдою служив своєму народові, жив тільки його долею, мріяв лише про його славу, а все це вважав службою Богові,

Бог нагородив його тим, що вдосто-їв його стати Богоносцем.

4. При Єрусалимському Храмі жила й 84-літня Пророчиця Анна, що розповідала про Дитину Ісуса всім, хто “чекав визволення Єрусалиму” (Лк. 2. 38).* Єрусалим був зайнятий тоді чужинцями, окупантами римлянами, а Анна й інші чекали його визволення, бо любили свій народ, служили йому, любили свою столицю.

Отже, і Праведний Семен, і Праведна Анна гармонійно поєднали в собі любов до Бога з любов'ю до свого рідного народу, бож на цьому власне “увесь Закон і Пророки стоять” (Мт. 22. 40). Вони служили Богові службою народів.

5. Святий Чудотворець Миколай за молодих літ своїх вступив був до манастиря, що звався Сіон. І хотів увесь віддатися на службу Богові, відірвавшись від народу. Та раз на Молитві почув він голос: “Миколає, якщо ти хочеш заслужити від Мене вінця, то йди й подвизайся на добро світу. Не в манастирі твоя нива, — іди в світ!”

І Миколай пішов у світ, і все своє життя ревно служив народові, за що й став найславнішим серед Святих.

6. Є гарна стародавня народня легенда про Святих Миколая та Касіяна, яка глибоко й ясно з'ясовує, що служити народові, то служити Богові.

Одного разу послав Бог Святого Миколая та Святого Касіяна на землю, щоб побачили, що діється в світі, і доповіли Йому.

Уже вертаючись, ідуть собі Святи дорогою, та й бачать, що якийсь селянин забрався з возом збіжжя в ярю, і ніяк вибратися не може. Аж надривається з сил селянин та кинь його, але віз ані руш.

— Ходім, допоможімо бідареві, — зараз таки кинувся Святий Миколай. Але розважний Касіян заперечив:

— Та що ми поможемо? Та ж ми обидва в ясных Ризах, — ми їх, боронь Боже, повибруджуємо!...

— То йди собі сам уперед, — каже Св. Миколай, — а я тут спробую, чи не допоможу...

І кинувся Святий Миколай до воза.

добре взялися вдвох з селянином до нього, — і таки вивезли на сухе...

Селянин і слів не знаходив, щоб віддячити за таку поміч... Але Св. Миколай зовсім позабруджував ясні свої Ризи від верху аж до долу, а до того ще й подер їх...

Наздогнав він Св. Касіяна, а той і не пізнає його...

— Як же ми тепер до Бога підемо? — жажнувся Касіян...

— Нічого, — каже зніяковіло Св. Миколай, — якось воно буде... — І винувато струшує грязюку з своїх Риз...

І підійшли вони до воріт Яру, а там їх зустрічає Св. Петро з ключами. І теж не пізнає Св. Миколая:

— А де ж це ти так убрався? — питає Апостол.

Розповів Св. Миколай, покірливо й винувато, усе, що сталося з возом, а лице Петра аж засвітилося, — задоволений був. І пішов Петро до Бога, щоб переповісти все, що він почув, — бо не пускати ж такого заболоченого перед Божі очі...

І вернувся Петро, й оповістив Божий присуд:

— Добре зробив еси, Миколає! За правдиву службу ближньому будуть люди святкувати тобі двічі на рік...* А тобі, Касіяне, досить і самих ясных чистих Риз твоїх, а святкувати тобі будуть раз на чотири роки (29 лютого переступного року)...

Звичайно, це тільки народня легенда, але як вона дуже добре відбиває, що служити народові — то служити Богові!

7. Преподобний Макарій Єгипетський († 390 р.) 60 літ перебував на пустині, служачи Богові Молитвою, а не в світі. Одного разу Господь відкрив Макарію в сні, що в недалекому від нього місті живуть дві жінки, які досконаліші від нього в чеснотах і тіпше служать Богові.

Макарій занепокоївся, і став шукати цих жінок, щоб навчитися від них, чим би ліпше догодити Богові. Він думав, що вони чинять якісь надзвичайні молитовні подвиги.

І Макарій розшукав цих жінок, і виявилось, що вони ведуть тихе, ро-

* Деякі грецькі тексти мають en Jerusalem, в Єрусалимі, але це нашої справи не міняє.

* Свято Миколая святкується двічі до року: 9(22) травня і 6(19) грудня.

динне життя, звичайне в світі. Вони були замужем за двома братами вже 15 літ, і чесно виконували свої супружжі й домові обов'язки...

І Макарій молив Господа, щоб Він допоміг йому жити так побожно в пустині, як ці жілки жили в "грішному" світі, служачи своїм дітям та чоловіками: варили та прали...

8. Мученик Димитрій Солунський (III-IV в. в.) вірно служив своєму народові, і цю службу свою вважав службою Богові. Коли на його рідне місто Солунь напали були вороги, то він мужньо обороняв його, а Господа благав: "Господи, коли Ти погубиш це місто, то й я з ними (солунянами) загину, а коли спасеш їх, то й я з ними спасуся".

Це великий зразок і національного патріотизму, і служіння своєму народові!

XX.

ІНШІ ДОКАЗИ.

1. Буши на цьому світі, Ісус Христос часто звав Себе Сином Людським, по-гебрейському Ben Adam, по старослов'янському Сынъ Человѣческой. Цебто тим Сином, що весь став на службу для них.

Став таким, бо так було предопределено Богом ще споконвіку, і Син Божий став Сином Людським, і був слухняний Своєму Отцеві, і покійливо служив Йому службою народові.

2. Святе Божоявлення, коли Ісус Христос уперше явився народові, щоб служити йому, святкується скрізь велично, бож Бог Отець свідчив про Сина, а Дух Святий Голубкою зійшов на Нього.

Це було привселюдне явлення Христа на світ, початок Його служби народові, "щоб послужити й життя Своє дати на викуп за багатьох" (Мат. 20. 28, Мар. 10. 45).

Службою народові Ісус служив Своїй Отцеві, Богові.

3. Сама назва для Духовних "Пастир" говорить про службу народові. Бож пастир не тільки охороняє своє стадо, але найперше — служить йому, працює для нього. Бог — Пастир Ізраїля (Іс. 76. 20, 79.1), а тим самим й іншого народу. Христос був завжди

Добрим Пастирем, бо все життя служив народові.

Вдумайтесь глибоко в оці слова Христові: "Я — Пастир Добрий. Пастир Добрий кладе душу (життя власне) за вівці" (Ів. 10. 11), і взагалі в усю промову Спасителя про Доброго Пастиря (Ів. 10. 1-18), — вона ясно свідчить, що служити народові — то служити Богові.

4. Життя Української Православної Церкви переповнене прикладами, що в нас завсіди відчувалася споконвічна українська ідеологія: Служити народові, то служити Богові. Церкви й монастирі наші вдавнину все були тісно пов'язані з народом, бо служили йому.

Напр. вони утримували для всенародньої користі бібліотеки, школи, шпиталі, друкарні, лічниці й т. ін. Києво-Печерська Лавра ще з часу свого постання завжди чесно й віддано служила своєму народові, уважаючи це за службу Богові. Відомо, що Преп. Феодосій не благословляє молодих монахів на затворництво, вимагаючи від них найперше праці для світу, для народу.

Євангельську ідею: Служити народові — служити Богові, глибоко втілював в своє життя наш славний філософ Григорій Сковорода (1722-1794), що мав змогу зайняти високе становище в Церкві, але того не зробив, бо все своє життя глибоко розумів, що найбільша служба Богові — служба народові.

І всі останні 30 літ свого життя Григорій Сковорода цілком присвятив службі українському народові, подорожуючи по Україні й скрізь навчаючи головно простий народ. І в цій своїй праці все життя був монахом-аскетом, хоч і пильно уникав монастирів.

Протилежного Сковороді ідеологічного напрямку був славний український аскет, старець Паїсій Величковський й, ровесник Григорія Сковороди (1722-15.XI.1794). Він заклад у нас "старчество", багато працював по монастирях, був плідним письменником, але вся праця його відбувалася в монастирях, для невеликого кола вибраних людей. І в історії нашій бачимо: Сковорода став загальнознаним, а Паїсій Величковський — мало-

знаний, але також високоплідним для розвою ідеології "старчества". Обоє служили Богові різними дорогами.

XXI.

ВЕЛИКА ТРАГЕДИЯ НАШОГО ЧАСУ.

Ми переживаємо історичний час, коли люди гарячково шукають якоїсь більшої провідної Ідеї, — і не знаходять її. Душа наша прагне Святої Ідеї, Ідеї такої, щоб захопила її всю, щоб захопила її на все життя, щоб була Божою Правдою.

Шукають, — і знаходять дрібні "ідейки", і сприймають їх за своїм вихованням, за своєю освітою, за своїм оточенням.

І сприймають це нове, як ніби справді Божу Правду, — чесно віддають йому й служать йому.

Одні знайшли їх в еговізмі, другі в суботництві, інші в іншому і в сотнях таких інших "ідейок".

І служать новознайденій ложній ідеї, як Богові. Віддають їй усе, служать до смерти...

З "ідейки" роблять Самого Бога, і життя своє віддають їй...

Але... за таким "ідейним" служінням не бачать Людини. Живої правдивої Людини. Забувають за неї. Обезцінюють її до зера...

"Ідейка" заступила їм живу Людину...

А Людина страждає, мучиться, перепрацьовується, хворіє, стає калікою, голодує, дрижить від страху перед насильством й т. ін., — і цього ніхто не бачить!

Люди зо своїх "ідейок" створили собі божка-кумира, — і вклоняються і служать йому, всупереч забороні Божій.

— Спасіння в перехрещуванні, — кричать одні. І хватають зболілу Людину, і хрестять її вдруге. Перехрещують. А людина ця просто перепр'цьована й їсти хоче...

— Ні, спасіння в самій Вірі. Ідїть до нас, і тільки віруйте. І ви вже спасенні! — кричать другі. — Не треба відповідних діл до Віри!...

— Зовсім не так, — кричать треті. — Спасіння в тому, щоб святкувати суботу!...

І всі забувають, що "субота задля

людини, а не людина для суботи" (Мр. 2. 27).

І не хочуть зрозуміти, що в центрі всього -- реальна жива Людина. І в кожній з них -- Бог, у кожній Христос. Вона -- Людина!

І давно-давно вже й Заповідь дана, як служити Богові, дана Самим Ісусом Христом: "Прийдіть, благословенні Мойого Отця, посядьте Царство, вготоване вам від заложення світу!

Бо Я голодував був -- і ви нагодували Мене!

Хотів пити -- і ви напоїли Мене! Чужаницею був -- і Мене прийняли ви!

Був нагий -- і Мене зодягли ви!

Слабував -- і Мене відвідали!

У в'язниці Я був -- і прийшли ви до Мене!"... (Мат. 25. 34-36).

Оце реальна служба Господеві. І в службі цій у центрі завжди одне -- Людина. Людина голодна, спрагнена, нага, боляща, ув'язнена, темна, -- її послужи, і цим послужиш Самому Господеві! (Мт. 25. 40).

Людство давно вже забуло, що Сам Господь Ісус Христос дав ясну відповідь, котра Заповідь перша в Законі. Він на це відповів усьому світові:

--- Перша Заповідь: Люби Господа Бога свого. А друга: Люби ближнього свого, як самого себе.

І обидві ці Заповіді -- сказав Христос -- однакові, рівні. Тут першо-друга одна неподільна Заповідь!

Людство з цієї Заповіді трохи запам'ятало початок її: Люби Господа Бога свого, а закінчення її, другу половину її: Люби свого ближнього, як самого себе -- цілком забуло. І давно вже забуло! І сильно забуло...

І звідси сучасна трагедія світу, звідси трагедія людства... Звідси рабство, звідси війни, звідси панщина...

Хоч ще Апостол Іван нагадував людству про це забуття та перекручення: "Як хто скаже: Я Бога люблю, та ненавидить брата свого, той неправдомовець. Бо хто не любить брата свого, якого бачить, як може він любити Бога, Якого не бачить?" (1 Ів. 4. 20).

Отже, у Святому Письмі наказується перше показати, що ти любиш брата, тоді по цьому буде видно, чи любиш ти Бога.

Любов до брата, цебто служіння братові чи народові, Св. Письмо устами улюбленого Учня Ісусового ставить на перше місце, робить першою Заповіддю, ставить умовою твоєї служби Господеві.

Отже: Служити народові - то служити Богові!

І найбільша трагедія сучасної історії людства — забуття власне цієї першодругої Заповіді Божої.

І Людину, що створена на Образ і Подобу Божу, забули, обезцінили її...

А за нашого часу вже ніхто стуредженому й обтяженому не допоможе, бо через служіння "ідейкам" стало не видно страждаючої Людини, Ікони Божої...

Християнство тепер розпадається на сотні сект, які готові проковтнути одна одну, і в яких з правдивого Християнства мало що позосталося. Вони не бачать обездоленої Людини, вони всі позабували, що любити - - то служити, "жалувати", що служити Людині - - то служити Богові.

І всі секти одна одну звуть грішною, і тільки себе саму праведною...

І всі забули, що Христос "ів і пив з грішниками", що Христос гостив у домі митника Закхея...

І всі забули, що Христос простив навіть блудниці...

І всі тільки себе вважають Праведними, і як Праведні, готові перші кинути каменем в інших... (Ів. 8. 7).

За своєю фальшивою вірою всі забули за найвищий твір Божий --- за Людину!

За своїми фальшивими "ідейками" тепер зовсім таки забули, що Людина — це ж Образ і Подоба Божа! (Буття 1. 26).

Людина — Ікона Божа!

І так зродилася велика трагедія сучасности: Світ загубив Людину! Світ обезцінив Людину!

Девальвація Людини!...

(Далі буде).

† Іларіон.

ДЕННИК МОЄЇ ДУШІ.

Х.

ЛЮБИ ДУШЕЮ Й СЕРЦЕМ БРАТА!

1. ЛЮБИ Й СЛУЖИ.

Люблю душею й серцем брата.
Хоч він ненавидить мене, ---
Готов за нього й постраждати.
Й терпіння витерпів рясне...

Бо прагну я служити Богу,
Як нас навчає Духом Він,
І Він дає нам творчу змогу
В народ скербовувать свій гін!

Люби народ, як любиш Бога,
Служи, як батькові, йому,
Й тобі постелиться дорога
На нєтри гнать неправди тьму...

Не виросте без сонця рожа,
У млі скалічіє вона, —
А в Світі розвітє погожа,
Пахуча, горда та ясна!
7.IX.1963.

2. СЛУЖБА НАРОДУ.

Я все життя служив народу,
Я все життя трудивсь йому, ---
І в день ясний і в непогоду
Я все валив його тюрму!...

Йому віддав свої всі сили,
Йому віддав усе життя,
А ти мене, народе милий,
Усе ведеш на розп'т'я!...

Своїх Пророків не шануєш,
Камінням побиваєш їх,
Їх крику смертного не чуєш,
І в тюрми пхаєш їх на сміх...
9.II.1964.

3. СЛУЖИТИ.

Ой тяжко-тяжко працювати
Для тебе, мій народе рідний, ---
Бо скрізь підозри, скрізь заґати,
І труд тяжкий не завжди плідний...

Хоч служба братові --- страждання,
Що болем ранив мою душу,
Та все ж вона — зоря порання,
Й цієї служби не порушу...

Служить наро́дові — то щастя,
Й воно вогнем палає в серці, ---
Як те солодкеє Причастя,
Як тихий легіт на озерці...
1.IX.1963.

4. НАИБІЛЬША ТРУДНІСТЬ.

Найбільша трудність: всіх любити,
Усіх однаково кохати,
Чи пахне брат як майські квіти,
Чи він загинутий як тать...

Спіши всіх ближніх шанувати,
Усіх як рідних покохай, --
Дітей усіх кохає мати,
Готує всім Небесний Рай!

Люби й чужих, люби правдиво,
Хоча від них безбожжям тхне,
Любити друзів — це ж не диво,
А ви любіть, хто вас клене!...
15.VIII.1963.

5. ДОБРЕ Й ЧЕСНЕ.

Люблю я все ідейно чисте,
Кохая серцем добре й чесне,
І вірю глибоко: Пречиста
Поверне нам усе Небесне!...

І Правда Праведна засяє,
Насилля в світі вже не буде, --
Всміхнеться щастя всім безкрає,
Й задишуть вільно наші груди!

Й обійме в ширості брат брата,
Й сестра сестрицю поцілує,
Й земля, на праведність багата,
Линє до Неба Алилуя!...
16.VIII.1963.

6. ПРОРОЧА ДОЛЯ.

Я всім служив, як служать брату,
І всім віддавав знання і сили,
І Маму рятував розп'яту,
Й до Тебе линув, Боже Милій!...

Я всім служив, як служать Богу,
Щоб ревно тим Тобі служити,
Щоб тим проторити дорогу
Тебе душею полюбити!...

Я все віддав Тобі й наро́ду,
І не лишив собі нічого, —
Пророча доля в рід із роду,
Коли на службі Трисвятого...
19.VIII.1963. С. Катеринс.

7. ЖИВИ, — І ЖИТЬ ДАВАЙ.

Живи, людино, добре в світі,
Та й іншим добре жить давай, ---

У тебе дітоньки пригріті,
То й іншим жити помагай!

Живи найкраще, милий брате,
Не відмовляй ні в чім собі,
Але твори життя багате
Й своєму братові в журбі!...

Живи й шукай ясно́го щастя
Але живи, як Бог велить, —
Й нехай твое й братам надасться,
Й ділися з ними кожену мить!...
9. IX.1963.

8. ПОДВИГ.

Усе зробив, що міг зробити,
І окормив людей душевно:
Навчав, як треба в світі жити
І працювати пильно й ревно...

Я все зробив, й душа спокійна,
І радістю все серце повне, ---
Робота пильна, богобійна
Приносить зєрно вселюбовне...

Й росте в мені духова сила,
І я готовий знов на діло, —
В собі я чую орлі крила,
Й душа на подвиг мчиться сміло!...
19.VIII.1963. С. Катеринс.

9. ВІЗИТАЦІЯ.

Усе!... Закінчена вся праця,
Усе оглянув, придивився:
Коли усе належно вдасться,
Новий Христовий центр з'явився!...

Тяжка була уся робота,
Я тут поклав надмірні сили, --
Хоч часто зяяла й Голгота,
Та все зростали в мене крила...

І ось стоїть Церковця нова,
І лине Хрест Її під хмари:
Невіста Чистая Христова,
З якої б'ють Господні Дари!...
30.IX.1963. Мелвіл-Канора, Саск.

10. ЩАСТЯ.

Коли скінчу роботу Божу,
І мчусь під зорями додому,
В душі я чую пісню гожу,
Забувши прикrostі та втому...

Душа відкрита лиш для Тебе,
Й Тобі Одному мої сили, —
І птахом мчить мене до Неба
Літак поспішний орлокрилий!...

Я все зробив, й до Тебе лину,
Бо Ти Один даси спокію, ---

Прийми ж мене хоч на хвилину
Почути щастя із Тобою!...
7.X.1963. На літаку.

11. Я ПРАЦЮ ЛЮБЛЮ.

Я працюю люблю понад душу,
Вона мені радість та щастя, —
Темноту я нею порушу,
І з нею й тягота удасться!

Працює кругом нас природа,
Все працює в світі зростає, ---
Чи сонце ясне чи негода,
А праця в природі безкрая!...

Найменша комашечка в світі
Віддано стоїть на роботі, ---
І всі ми у Бога пригріті,
І щастя б'є в кожній істоті!...
7.V.1963.

12. ПРАЦЯ.

Роса оживляє природу,
А труд животворить людину, --
Найперший наш труд --- для народу,
Й його я ніколи не кину!...

Віддався я ввесь Господеві
Й народу Його віддав сили,
І вирости крила сталеві
На працю Обом до могили!...

І праця невпинная стала
На Щастя, чеснотній людині, --
Мені це Зоря Ідеала:
Світила і світитися й нині!...
14.XII.1963. На літаку.

13. ДРУГ.

Ой ні, ой ні, --- такі ніколи
Тобі не зраджу я, мій брате:
Ще досьить в мене хліба-соли,
Й любов'ю серце ще багате!

Ти впав у нуджу, впав у горе,
І зрадили колишні друзі, ---
Та тепле слово в мене скорє,
Й тобі споможу я в недузі!...

Підү я разом скрізь з тобою,
Й тобі я другом вірним буду, ---
Готовий стати хоч до бою,
І переможем ми облуду!

У нуджі друг — як дощ на полі,
І зродиться нам спільна сила, --
Минуться вдари ці та болі,
І виростуть могутні крила!"...
16.I.1964.

14. ПРОСТИ!...

Не кидай каменем на брата,
А перше "грїх" його пізнай:
Осуда в помилки багата,
Злобі в людини через край!...

Розглянь спокусиливу "провину",
Й по братськи все йому прости, ---
І більш не згадуй до загину,
Й новόго друга знайдеш ти!

Так тяжко братові прощати,
Бо в нас сидить ще дикий звір, ---
А ти любов'ю будь багатий,
І хай не все добачить зір...
29.III.1964.

15. БЛАЖЕН.

Блажен, хто зичить добре брату,
В потребі радо допоможе,
Блажен, хто любить рідну хату
Й любов'ю гасить все вороже!...

Блажен, для кого батько-мати
Найперші друзі до могили,
Про них уміє пам'ятати,
Коли вони утратять сили!...

Блажен, хто любить рідні діти
Й виводить їх любовно в люди, ---
Вони твої найкращі квіти,
І хай такими будуть всюди!...

Блажен, коли уся твоя родина
Живє спокійно в повній згоді, ---
Блажен, як батько любить сина,
А син pomoже у негоді!...
16.II.1964.

16. БУДЬ СПОКІЙНИЙ.

Мій брате, — завжди будь спокійний,
До всіх і всього терпеливий,
У Бозі Господі надійний, —
Й повіки будеш ти щасливий!

Вирішуй в розумі й спокіі
Усі свої життєві справи, —
У Ім'я Тройці Трисвятої,
Христу Ісусові на славу!

Спокійний завжди будь у всьому
І покладись у всім на Бога,
І в вірній службі Трисвятому
Нехай іде твоя дорога!...

У всьому завжди вибач брату,
І поможи, як потребує, —
Й душа, щедротами багата,
Нехай співає: Алілуя!...
17.IV.1964.

17. СЕРЦЕ.

Серце — правдиве то золото, брате,
Серце -- найперша основа людині,
Серце -- на Віру і Совість багате,
Серце провадить усіх до Святині!

Повне любові, і людськості повне,
Серце Спасіння і щастя основа:
Серце побожне і серце любовне --
Справді це Заповідь перша
8.IX.1963. [Хрестова!]

18. ВЕДИ!...

Коли Господь велике стадо
Тобі під догляд доручив,
Веди його і пильно й радо,
І бережись труйливих злив!

Віддай йому всю душу й тіло,
І до Спасіння приєднай, --
Веди його і ревно, й сміло,
На перепони не зважай!...
3.V.1964.

19. МИЛОСЕРДЯ.

Не суди засуворо, мій брате,
Бо в гріхах аж купаються люди, --
Треба тихо по-братськи прощати,
Й розуміння являти повсюди...

Милосердя -- найперша чеснота,
Виявляймо його щохвилини,
Й розкладова мізерна лихота
Хай доценту навіки загине!...

Промовчі, і забудь до могили
Нерозумні "гріхи" свого брата, -
Тоді світ стане ясний та милий,
А душа на всерадість багата!...
5.V.1964.

20. ДРУЖНЯ МОВА.

Коли почую тепле слово,
Моя істота аж клекоче:
В мені Причастіє Христове,
Й істота вся молиться хоче!...

Коли почую братню мову,
Душею й серцем я зростаю:
В собі істоту чую нову
Й до Бога рвуся я без краю!...

Коли почую мову дружню,
Вона мені як мова мами:
У всьому чую силу мужню,
І рвусь до Зоряної Брами!...
24.VI.1964.

21. ТЕПЛЕ СЛОВО.

Душа так прагне теплоті,
А серце радоців та щастя,

І мчуся з ними до Мети
У надто чорний час ненастя...

І слово тепле й чарівливе
Підносить Вгору духа нам,
Й життя пливе святе й щасливе
Без чорних розкладових там...
4.VII.1964.

22. ДОБРЕ ДІЛО.

Я нині зробив добре діло,
Й душа моя мліє від щастя, -
І Вгору дивлюся я сміло,
Й готовий приймати Причастя!...

Я хліба дав бідному брату
Й сказав йому теплеє слово, --
І зразу почув я заплату:
До Господа серце готове!...
2.X.1964.

23. ЛАСКА.

Як без дощу всихає поле,
Без ласки сохне так людина, --
Ой доле, ти сирітська доле,
Всміхнись мені хоч на хвилину!...

Немає матері зо мною,
І рідної сестри немає, --
Самітний все стаю до бою,
І лихо шкіриться безкрає...

Без сонця гине квітка в полі,
Без матері дитя так гине:
Нема мамусі — діти голі,
Вона спасіння нам єдине...
21.X.1964.

24. САМОТНІСТЬ.

Я не самий — зо мною Бог,
Моя Защита і Покрова,
Й мені ясніється Чертог,
Спасіння нашого основа!

Живу я сам, немов в пустині,
Та день і ніч Господь зо мною, --
І серце сповнене Святині,
Й не пахне в ньому самотою...

В своєму домі я один,
Й Господь веде мене за руку, --
Йому я вірний завжди син,
І чую в щасті з Батьком злуку...

А з Богом світлі Анголі,
Господні посланці і друзі, --
Душа і серце зацвілі,
І з Ними й я в тіснім супрузі!...
3.I.1965.

† Іларіон.

ЗМІЦНЮМО СВОЄ РЕЛІГІЙНЕ ЖИТТЯ!

1. Мета життя людини.

Яка мета життя людини?

Це питання найважливіше, бо від відповіді на нього залежить і поступовання кожної людини.

Різні люди дають різні відповіді, але через те, що люди недосконалі і ще дуже багато чого не знають, то й відповіді їх "від себе", на рівні людського розуму, не можуть претендувати на істинність.

Тільки Християнство дає правильну відповідь, бо це відповідь не від людини, а від Бога. Христос говорить: "Будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний!" (Мат. 5. 48), — тобто, мета життя людини — удосконалення (в широкому й глибокому розумінні цього слова) аж до обоження.

Удосконалення людини починається тут, на землі, і буде продовжуватися в потойбічному Вічному Житті. Воно ніколи не закінчиться, бо людина, безконечно наближаючись до Бога, не може сама стати Богом.

Удосконалення не можна розглядати, як турботу людини тільки за себе самого.

"Бог є любов" (1 Ів. 4. 8). А це значить, що для людини любов є найважливіше всього (1 Кор. 13. 13). Любов людини, удосконалюючись, повинна дійти до досконалості любови Бога, тобто, щоб любити й ворогів своїх. Про це ясно сказано Христом (Мат. 5. 44, 45, 48). Цей найвищий ступінь любови людина набуває, удосконалюючи себе в любові до рідних, до близьких, до свого народу, до всього людства.

Любов до інших людей настільки важлива, що на Страшному Суді Господь буде судити кожного по його любові, служінню іншим: Чи нагодував голодного? Чи одягнув неодягненого? Чи послужив хворим? й ін. (Мат. 25. 31-46).

Наш Блаженніший Владика Митрополит Іларіон постійно підкреслює, що "Служити народові — то служити Богові".

Удосконалення себе й служіння іншим людям так пов'язані одне з одним, що поділити їх неможливо. Що досконаліша людина, тим більше вона може послужити іншим.

Любов, служіння іншим людям повинні йти від щирого серця, а не бути лише формальним. Правдива любов є тільки тоді, коли людина не може не любити, не може не служити.

Церква і різні організації — це місце, де найбільше і найліпше виявляється служіння іншим. Тільки треба пам'ятати, що Церква і світські організації — не є те саме.

2. Церква і світські організації — різне.

Є різні об'єднання - організації людей, кожне з яких прямує до тієї чи іншої цілі. Але всі світські організації мають на меті тільки земне життя людини. Є тільки одне об'єднання, яке має на меті і земне і потойбічне життя, тобто Вічне Життя людини. Це об'єднання, утворене Самим Богом-Христом, і носить назву Церква (Мат. 16. 18). Вічним Головою Церкви є Сам Христос, а Церква — тіло Його (Ефес. 1. 22-23).

Яка різниця між кооперацією і тілом?

У всякій кооперації кожен живе своїм життям і кооперація, тобто співдіяння з іншими, вигідна для досягнення певної мети.

В тілі ж є органічний зв'язок всіх членів. Болить рука — болить і все тіло. Приємно окові —приємно і всьому тілові. В тілі є різні члени, але всі вони потрібні. Коли захворіє якийсь член, то все тіло лікує його. В тілі слабший член не лише рівновартий сильнішому, а навіть важливіший від нього, чого при кооперації в світських організаціях нема. Це дуже добре показав Св. Ап. Павло в 1-му Посланні до Коринтян 13. 12-27.

Для чого люди об'єднуються в Церкву?

А для того, щоб у спільній Молитві прославляти Бога, дякувати Йому за всі Його добродійства і просити в

Нього допомоги для дальшого життя.

Церква — це школа, де вірні навчаються Закону Господньому, навчаються як їм жити, де вірні удосконалюються в своїх моральних силах.

Церква — це місце, де вірні словом і ділом виявляють свою любов один до одного.

Всі люди помиляються, всі люди грішати, а тому і в Церковних Громадах можливі помилки членів її, можливі непорозуміння. Але злоби, “принципової” непримиримости один до одного не може бути в Церкві. Коли людина кається, її треба прощати, бо в Церкві діє Наука Христова: “Коли ви прощатимете людям провини їх, то простить і вам Отець ваш Небесний; а коли не прощатимете людям їх провин, то й Отець ваш Небесний не одпустить вам провин ваших” (Мат. 6. 14-15). Коли ж нема каяття, а діє зловна впертість, то там справа інша (Мат. 18. 15-17).

Щоб Церковна Громада духовна росла, удосконалювалася — за цим наглядає духовний провідник її — Священик. Про це ясно написано і в усіх Парафіяльних Статутах нашої Церкви (Див. підрозділ “Парох” §33). Священик — духовний отець членів Церковної Громади. Він повинен правильно навчати вірних, повинен боротися з усякими проявами антихристиянського в Громадах. А ці прояви можливі, бо ми живемо серед іншівірного і навіть безвірного оточення. Св. Ап. Павло навчає Єпископів і Священиків: “Проповідай Слово, допоминайся вчасно-невчасно, докоряй, забороняй, переконуй з терпеливістю та з наукою. Настане бо час, коли здорової науки не будуть триматись, але за своїми пожадливістями виберуть собі вчителів, щоб вони їхні вуха влещували” (2 Тим. 4. 2-3).

Становище Священика в Церковних Громадах зовсім інше, ніж будь яких керівників чи працівників в світських організаціях, бо Священик отримує Благодать Божу при Рукоположенні (в Св. Тайнстві Священства).

Це говорить, що життя Церковної Громади іншого характеру, ніж світських організацій, і різниця між ними суттєва. Собороправність і демократія не є те саме. На жаль, часто плутають ці поняття.

Дуже велику помилку (якщо не сказати сильніше) роблять ті, хто розглядає Церкву, як одну з людських організацій.

А дехто вперто в'яже Церкву з політикою, плутаючи політичне й національне, хоч це різні поняття. Так, Церква — національна, бо тільки через національне переломлення людини найбільше відчуває Бога; Бог стає для неї дійсним Отцем (Ми ж молимося “Отче наш”...), але Церква далека від політики. Про це Христос ясно сказав: Ів. 18. 36; Матв. 20. 25-28; Матв. 22. 21 й ін. Вороги Христові вмішували політику в Науку Христа (Ів. 19. 12), і формальна причина за суду Христа на смерть Пилатом була політичного характеру (Ів. 19. 19-22; Марк. 15: 26), хоч Христос не вмішувався в політику.

Це не значить, що не можна займатися політикою, а тільки значить, що політики не можна вносити в Церкву.

Наш Первоієрарх, Блаженніший Владика Митрополит Іларіон в своїй книжці: “Як правити Святу Літургію”, Вінніпег, 1952 р., в якій він дає вказівки Священикам, пише: “Церква й Священик не для політики” (ст. 16).

Ті, хто розглядають Церкву, як одну з людських організацій, позбавляють Церкву Святощів, Благодати Божої в ній, і Божу Установу понижують до рівня людських установ. Цим вони багато шкодять нормальній належній праці Церкви, і гальмують духовний ріст Церковних Громад, хоч матеріально Громади можуть і рости.

Св. Павло забороняє пристосовувати Церкву “до віку цього” (Рим. 12. 2), бо Наука Христа — це абсолютна вічна Правда. Але це не значить, що потрібно відірвати Церкву від життя. Церква щільно пов'язана з життям: її завдання — впливати на життя, перетворювати його, робити людей кращими. Дуже важливе є не плутати Науку Христа з звичаями, які є людським витвором.

Щоб життя Церковної Громади проходило нормально, потрібно, щоб кожен член її умів відрізнити Богооб'явлені Істини від обрядів, звичаїв. Богооб'явлені Істини, як Божі, не можуть мінятися людьми. Так само не можна “замовчувати” те чи інше з

Св. Письма тільки тому, що воно суперечить певним "нашим" поглядам. А справа тут у тому, що або "наші" погляди неправильні, або неправильно розуміється Св. Письмо. Щодо обрядів і звичаїв, то їх утворюють люди, вони можуть бути різними у різних народів, і можуть людьми мінятися.

Скільки шкоди приносять Церкві ті, хто мшає докупі і Боже Об'явлення, і звичаї! Навіть буває, що звичаї ставлять вище Богооб'явлених Істин.

Конче потрібна систематична поглиблена праця в розкритті Науки Християнства. Не можна допускати, щоб Православ'є оберталосся в обрядослав'є, і цим затемнювався б світлий глибокий зміст Християнства.

Церква не може заперечувати світське життя, світські організації, бо людина має матеріяльне тіло, а звідси й матеріяльні потреби, задоволенням яких і займаються світські організації. Матеріяльний світ створений Богом, і тому не може бути недобрий сам у собі, бо Бог нічого недоброго не творить. Але не треба аж занадто переоцінювати матеріяльне життя, бо тоді занедбується життя духовне.

3. Святість Храму.

Ми живемо серед іншовірних, а то й безвірних, і їх вплив, часто непомітний, позначається і в тому, що в декого з вірних зменшується відчуття Святощів в Церкві. Святощів Св. Таїнств, особливо Покаяння, Причастя і Священства; Святости Храму й ін. Ми спинимось тільки на одному — Святість Храму.

Храм — це Дім Божий, це Святиня. А тому в будинку Церкви не може робитися нічого, що зневажало б Святість Божого Дому.

В умовах життя в Канаді Церкви будуються з приміщеннями для проведення в них національно-культурної праці, як, прикладом, школа, національні імпрези й ін., що зміцнюють Церковну Громаду в релігійно-національному дусі. В цих приміщеннях можливі і розваги для Громади, тільки щоб вони носили християнсько-культурний характер.

Ці приміщення є частиною Божого

Дому-Храму. І Канадський Уряд вважає їх частиною Церкви, бо не бере податку за них, цілком правильно розцінюючи їх, як місце для релігійних цілей. А наш український народ вважає Святощами не тільки весь будинок Церкви, а навіть і огорожену площу навколо Церкви, оминаючи на ній куріння.

Дехто каже, що нам, мовляв, потрібні гроші для сплати довгів чи утримання Церкви, і тому ми примушені робити в залах під Церквою дещо й невідповідне.

Такий погляд невірний, не християнський. Ніколи не треба забувати, що з а с і б здобуття грошей для Церкви не повинен виходити за межі християнсько-культурного характеру. Богу не потрібні дари, здобуті невідповідними засобами. Наш Т. Г. Шевченко це дуже добре розумів і писав з обуренням: "А потім в дар Тобі приносим з погару вкрадений Покров" ("Кавказ").

Засоби здобуття грошей, праця, яка провадиться в будинку Церкви, повинні бути такими, щоб не зневажався Бог, не зневажалась Святість Церкви. Не можна погодитися з тим, що це, мовляв, тимчасове явище, бо ж чи раз зневажити Святощі чи сто разів — все рівно це зневага Святощів!

Промади повинні працювати пляново, тоді не буде непосильних довгів. Пляновості в праці навчає нас Сам Христос (Луки 14. 28-30).

4. Боротьба з атеїзмом.

Ми живемо в час посиленого наступу атеїзму. Через пресу, кіно, телевізю й ін. де відверто, де приховано, але він сіє невір'я або хоч би сумнів в існування Бога, в правдивість Св. Письма; зневажає Святості і б'є по духовному провідникові — Священникові, викликаючи зневагу до нього.

Боротьба з цим — обов'язок кожного вірного, обов'язок всієї Церкви.

Найліпше це робити через релігійний орган. Нам потрібний такий релігійний журнал, завданням якого було б розкриття неправдомовності атеїзму і роз'яснювання Православної Християнської Науки. Цей журнал повинен бути на відповідному рівні. В

наш час наука пішла далеко вперед, кількість освічених людей набагато збільшилася, а тому вже не досить тільки початкового висвітлення питань Релігії.

Преса — велика сила, надзвичайно велика сила. Ми повинні мати суто релігійний орган з відділами для молоді і дітей.

Зміцнюймо ж свою Церкву. Боримося з усім негативним, що намагається влізти в нашу Святу Церкву!

Не заплішуймо очей і на свої помилки, не біймося визнавати їх, бо тільки завдяки цьому можемо позбутися їх.

Завжди пам'ятаймо, що найголов-

ніше, найважливіше для Церковних Громад, для всієї Церкви — це релігійна праця через національне переломлення, бо ж для цього і сама то Церква існує, а все інше — тільки за собою, лише допомога.

Щоб ми не робили — завжди дивімося, а чи не суперечить це сутності Християнства, духові його, чи не перешкоджає нашому удосконаленню, чи веде нас до мети, яку указав Христос: "Будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний!" (Мат. 5. 48).

До світлої мети повинно і йти світлим шляхом.

Прот. М. Овчаренко.

РИМСЬКА УНІЯ НЕ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ.

Експерименти Риму над українською душею.

Наша Біблія.

Та, нарешті, коли українці католики пишуть, що вийшла в Римі українська католицька Біблія, то можна було писати про Біблію Острозьку, як "Українську Православну Біблію", яка нараховує майже 400 років, якою ще досі користають греко-католики та яка вийшла накладом кн. Костянтина Острозького, великого оборонця Православ'я.

Коли ми говоримо про Біблію, то треба сказати, що українці, православні й протестанти, вже майже сто років користають з перекладу Біблії на живу українську мову, що його dokonали П. О. Куліш, І. С. Левицький та д-р І. Полюй, а Британське й Закарпатське Біблійне Товариство видало кілька разів.

Тепер маємо новий, науково опрацьований, переклад Біблії на сучасну гарну літературну українську мову, що його dokonав Первоієрарх нашої Православної Української Церкви в Канаді, Блаженніший Митрополит Др. Іларіон, а видало вищезгадане Товариство. Біблія ця вийшла 1962-го року.

Як же греко-католицька преса може писати, що Біблія, яка тепер вийшла друком у Римі, "є першим українським виданням"? Ні, вона є

тільки першим римським виданням, але не українським.

Також твердження греко-католицької преси, що римське видання української Біблії є першим повним виданням, може впровадити в блуд людей належно неосвідомлених. Повна Біблія — це канонічні книги Св. Письма Старого й Нового Заповіту. І таку Біблію в українській мові ми вже давно маємо, майже сто років. Римо-католицька Церква тільки на Тридентському Соборі, що відбувся 1546 року, включила неканонічні книги до канонічних. Зробила це вона, не питаючи Православної Вселенської Церкви та порушуючи Канон Священних Книг Старозаповітньої Церкви, які ніколи не вважали цих книг канонічними.

Правда, ці книги додаються до Біблії, але тільки для побожного читання, як неканонічні. Протестанти друкують неканонічні книжки окремим виданням, уважаючи їх апокрифічними.

Ми дуже радіємо і тішимося, що наші брати греко-католики нарешті отримали українську Біблію, яку православні українці мають вже майже сто років, бо доступ до Святого Письма на зрозумілій мові допоможе їм краще зрозуміти Правду Божу, до Святих Книг записану, бо Христос

Спаситель каже: "І пізнаєте Правду, — а Правда вас вільними зробить!" (Ів. 8. 32).

На Кому заснована Церква.

Віriamo, що вже ніхто з українських католицьких богословів не відважиться подавати біблійний текст у своїй редакції, покликуючись на Св. Письмо, як ось, наприклад, це знаходимо ми в греко-католицькому часописі "Мета".⁷² Автор статті, говорячи про намір Христа Спасителя заснувати Церкву, так пише: "Сказав Ісус Христос, закладаючи Свою Церкву: "Ти є Петро (скала), і на тобі збудую Мою Церкву" (Мат. 16. 18). Такого тексту ви не знайдете в жодній Біблії. Навіть новий переклад на українську мову, видання римського, так подає цей текст: "ти Петро (скеля), і що Я на цій скелі збудую Мою Церкву" (Мат. 16. 18). А де ж "на тобі"? Того нема, бо нема його в грецькому оригіналі. Отож, як же можна тлумачення цього тексту римо-католицькою Церквою видавати за слова Самого Господа Ісуса Христа?

Блаженний Августин, знаменитий Отець Західньої Церкви (354-439), каже: "Що ти є Петро, сказав Він (Христос), і на тій скелі, що ти визнав, на тій скелі, яку ти пізнав, говорячи: Ти Христос, Син Бога Живого, побудую Я Церкву Свою, що звичайно треба розуміти: на Собі Самому, Синові Бога Живого, побудую Я Церкву Свою. Бо ж Христос є Скеля, а Петро означає християнський народ".⁷²

Звідси видно, що Христос побудував Церкву Свою не на Петрі, а на скелі, яку він визнав, на основному камені наріжному, яким Він Сам, Син Бога Живого. В текстах грецькому й латинському скеля зветься "петра", а цей вислів є жіночого роду, а тому ніколи не може він бути відповідником до чоловічого роду Петра. Бо ж не сказано, що "на Петрі" або "на тобі", як треба було сказати згідно навчання Римо-Католицької Церкви, але натомість говориться впрост "на тій скелі" (*super hanc petram*). З того слідує, що Симон зостав названий Петром за визнану ним тверду віру, яку він висловив такими словами: "Ти Христос, Син Бога Живого, і на тій Святій Вірі, що є порівняна зо ске-

лею, як на твердій основі, побудована Церква".⁷³

Отож, Свята Православна Апостольська Церква не на Петрі стоїть, а на Вірі в Христа Спасителя, як Сина Божого. Камень же нашої Віри — Христос. Тому Св. Апостол Павло каже: "Збудовані на основі Апостолів і Пророків, де наріжним каменем є Сам Ісус Христос" (Ефес. 2. 20). Або: "Ніхто не може покласти іншої основи, крім положеної, а вона є — Ісус Христос" (1 Кор. 3. 11).

Читаючи Святе Письмо, українці греко-католики краще зрозуміють нашу спільну віками історію Української Православної Церкви, яка віками, разом з їх предками, на чолі з гетьманами, козацтвом та побожними вірними обороняла чистоту своєї Євангельської й Апостольської Віри, що була й є невід'ємною частиною його історії. Зрада Вірі — це була зрада Україні, бо з поневоленням релігійним було пов'язане поневолення державно-політичне.

Читання української Біблії, якою православні українці користають вже майже сто років, було українцям греко-католикам заборонено, бо не мала вона римської апробати. Коли греко-католицький Священик побачив таку Біблію в домі свого вірного, він мав обов'язок наказати таку Біблію спалити або її викинути з дому. І деякі залякані вірні це робили, як про це знаю з моїх розмов з греко-католиками, які надаремно шукали майже сто років української Біблії...

Одне стадо і один Пастир.

Перед нами ще один дуже характеристичний для наших українських та загально-християнських взаємо-відносин документ, який відноситься до справи об'єднання Церков: "Послання української католицької Єпархії Канади з приводу прилюдних Молютов у наміренні з'єднання Церков..." за підписом, на чолі з покійним Арх. Василієм Ладикою, 5-х канадійських греко-католицьких Ієрархів. Читаємо там таке: "...Всі християни світу... спільно заносять благання до Всевишнього, Джерела одности й любови, щоби Він поміг їм направити всі ці похибки і знов об'єднатися під одним проводом Христа-Спасителя та Його

заступника на землі, що являється видимим Головою Його Церкви”.

Що всі християни моляться про об'єднання під одним проводом Христа-Спасителя, згідно з Його навчанням, “щоб одно були в нас і вони” (Ів. 17. 21) та що “буде одно стадо й один Пастир” (Ів. 10. 16), то це відповідає правді. Але рішуче розминається з правдою твердження, що всі християни “спільно заносять благання до Всевишнього” про поєднання під проводом “заступника Христа на землі”, бо такого ніхто з християн, крім римо чи греко-католиків, ніколи не визнавав, не визнає й визнавати не буде, тому що це суперечить об'явленій Правді Божій, яка за Єдиного Голову Церкви вважає Самого Господа Ісуса Христа, про що так виразно говорить Св. Ап. Павло: “Бог Господа нашого Ісуса Христа, Отець Слави... все покоровив Він під ноги Його, і Його дав найвище за все — за Голову

Церкви, а вона Його тіло, повня Того, що все всім наповняє” (Еф. 1. 17-23).

Також розминається з правдою загально християнського тлумачення римо-католицької Церкви слів Христа Спасителя про одне стадо і одного Пастиря, які вона відносить до Римського Єпископа, Папи, тоді як увесь християнський світ, а в тому й православний, ці слова про одного Пастиря відносить до Христа Спасителя, Який Сам про Себе говорить: “Я — Пастир Добрий, і знаю Своїх, і Свої Мене знають” (Ів. 10. 14). А в іншому місці Христос Спаситель виразно каже: “щоб одно були в Нас і вони” (Ів. 17. 21) Св. Апостол Павло у світлі навчання Христа Спасителя говорить: “Христос — Голова Церкви, Сам Спаситель тіла” (Еф. 5. 23).

(Далі буде).

† Архієпископ Андрей.

ПАЛОМНИЦТВО ПО СВЯТИХ МІСЦЯХ СХОДУ.

(Продовження).

Місцеві мешканці розповідають, що колись біля Мертвого моря було кілька фабрик, жила якась індустрія, але в часі арабсько-жидівської війни все було знищене, і тепер і знаку немає, де ті фабрики стояли. Біля самого Мертвого моря немає ні одного села, ні одного міста, ні найменшого якогось людського житла, а тільки одна випечена сонцесм пустиня... Є тільки т. зв. військовий полігон, де перебуває військо.

СОРОКДЕННА ГОРА.

Від Мертвого моря ми з Отцем Архимандритом поїхали просто до гори, яка називається Сорокденною. Це гора, на якій перебував Ісус Христос і постив там сорок день і сорок ночей. Вона лежить недалеко міста Єрихону, і, як кожне місце, пов'язане з життям Спасителя, притягає до себе багато побожних паломників. Дорога до тієї гори ввесь час проходить поміж горами, інколи покритими кущами, інколи деревами. Під самою горою стоїть православ-

ний монастир, де можна оглядати різні старовинні пам'ятки.

На самий верх Сорокденної гори ми не пішли, бо були сильно помучені. До того спека була така сильна, що просто не було чим дихати. При тому хочу зазначити, що в усій Палестині взагалі вдень сильна спека, а вночі — холодно.

Повернувшись з Сорокденної гори, ми знайшли нашого автобуса, яким і поїхали в поворотну дорогу до Єрусалиму. Я прибув до свого помешкання вже зовсім пізно ввечері, був дуже втомлений, але не жалів проїханої сьогодні доросги, бо вона наділила мене багатьма новими враженнями.

Хотілося мені помитися гарною холодною водою після дороги, але, на жаль, того зробити тут не можна, бо це не Європа чи Америка, а це Палестина. В самому Єрусалимі під цю пору відчувався такий великий брак води, що навіть не було чим вмитися. Тому часто, йдучи до Церкви, я мився трохи колонською водою, яку мав з собою з Канади. А про купання в ванні тут і мови не може бути!

12-го травня вночі я відправляв Богослуження, а вдень погоджжував різні особисті справи, готуючись до виїзду з Єрусалиму в дальшу дорогу.

МОЯ НЕДУГА.

У вівторок 12.І. в часі Богослуження я почував себе фізично дуже зле. Несподівано охопив мене холод, і я дрижав усім тілом... Я подумав, що це тимчасове, — можливо в Храмі Гробу Господнього, де саме відбувається ремонт, мене провіяв вітер, бо там справді через постійно відкриті двері бувають сильні протяги. Але озноб мій не проходив, а побільшувався...

Насилу я докінчив Святу Літургію і пішов на відпочинок, з надією, що до ранку все буде добре. Але так не сталося. До ранку я зовсім був безсилий і сильно хворий. Надворі зійшло сонце, потепліло, і я звернувся до монахині-настоятельки цього будинку за порадою. Вона подивилася на мене і сказала, що в мене місцева "лихорадка", яку часто дістають приїзджі люди. Вона наказала своїй помічниці негайно зварити сильного чаю, дала мені якісь пігулки, які я прийняв, запивши їх чаєм. До моєї кімнати поназносили ковдр, якими я накритися і мусив лежати цілий день без їжі. Потім мені знову принесли таких самих пігулок, а також такого самого сильного чаю.

Після того лікування ввечері я почувся краще, а на ранок ще краще. А все ж таки цю хворобу я потім ще протягом двох тижнів дошкульно відчував. Настоятелька мені потім сказала, що добре, що я відразу зголосився до неї, бо потім могло б бути багато гірше. Постійні мешканці Палестини дуже добре знають ту хворобу і вміють її лікувати без лікаря.

Завдяки добрій настоятельці другого дня я вже настільки був здоровий, що міг знову відправляти Службу Божу. Тому на тому місці, якщо мої спогоди дійдуть до неї, то нехай вона знає, що я дуже їй вдячний за все добре, зроблене мені. Дякую щиро самій настоятельці, сестрі Валентині, а також її помічниці, сестрі Єлисаветі. Благаю Милосердного Господа, щоб нагородив їх сторицею за все їхнє добро, виявлене до далекого недужого паломника.

МУСУЛЬМАНСЬКИЙ НОВИЙ РІК.

У середу 13-го травня був мусульманський Новий Рік. З самого ранку вже почався великий святковий рух. Скрізь на будинках були розвішені державні прапори Йорданії. Державні установи і банки були зачинені, але приватні крамниці торгували, а тому все можна було купити.

Десь біля 10-ої години ранку почалися в місті різні паради з оркестрами, до Єрусалиму прибув король Йорданії. Він якраз повернувся зо своєї подорожі з Європи на Новий Рік, а тому населення Єрусалиму радісно вітало свого короля. Треба при тому зазначити, що араби дуже врочисто святкують свій Новий Рік. Розуміється, що це святкування далеко не таке, як в Європі чи в Америці, але й життя тут зовсім відмінне в усьому.

В ПАТРІАРХІІ. НА ГОЛГОТІ.

Того самого дня я пішов до Патріярхії, щоб подякувати Святішому Патріярхові Венедиктові за таку милу гостину і прийняття, а також за дозвіл відправляти Служби Божі в Єрусалимі, а особливо в Храмі Гробу Господнього. На жаль, самого Патріярха я не застав, бо він якраз виїхав до своєї літньої резиденції. Тоді я зайшов до секретаря Патріярхії, Архiepіскопа Василя. Владика Василій щиро й любовно прийняв мене, вгостив кавою, а в розмові сказав:

— Ми ще сьогодні прощатися не будемо. Узавтра я буду служити Св. Літургію на Голгофі, прошу прийти ще востаннє і будемо служити разом. І спільно помолимося Господеві за вашу щасливу дальшу подорож...

Я був приємно вражений таким милим ставленням до мене Владика Василя й обіцяв узавтра прийти на Голгофу. Але коли я залишав Патріярхію, Архiepіскоп Василій доручив деякі подарунки для мене, а решту подарунків обіцяв дати узавтра, коли ми ще спільно закінчимо Службу Божу.

Другого дня раненько я вже був на Голгофі. Владикі Василю сослужили три Священники, між якими був і я, а також два Диякони. Наприкінці нашої Св. Літургії на Голгофу прибуло

ще три Єпископи, а також багато Архимандритів та Ігуменів, усі греки й араби.

Зараз по Літургії відправлялася соборна Панахида по якомусь визначному арабському достойникові. Правилася вона по-грецьки і по-арабськи.

По закінченні всіх Богослужб, Владика Василій доручив мені ще кілька цінних Священних дарунків від Патріярхії. Всі присутні тут Архиереї, а також Священики й Диякони, щиро попросилися зо мною і побажали мені щасливої дороги. А Високопреосвященніший Владика Василій на прощання сказав:

— Пишіть до нас, а якщо вам буде треба від нас чогось, завжди зробимо і поможемо!

Ця Богослужба, як і всі попередні, залишиться назавжди в моїй душі. Особливо залишиться тим, що хоча я тут і далекий чужинець, їхав сюди з різними думками й хвилюванням, як то мене тут приймуть, але тепер був мило схвильований від сердечного прийняття, а також від такого самого сердечного і милого прощання в Святій Землі.

ПРОЩАННЯ З ЄРУСАЛИМОМ.

Решту того дня я провів за полагодженням усіх своїх подорожніх справ. Також ходив востаннє відвідати знайомих і попрощатися з ними. Таких знайомих за короткий час мого побуту в Єрусалимі знайшлося вже чимало. Кожному з них хотілося ще сказати щось на прощання, кожному було за щось подякувати. І на це все пішло решту дня.

У п'ятницю 15-го травня вранці я востаннє відвідав ще всі Святині, помолвився щиро і приложився до Святого. Хто знає, як пройде дорога решти мого життя, чи доведеться ще колись бути тут, чи ні, а тому тепер на прощання хотілося всього тут ще торкнутися своєю рукою, все тут бачене навіки запам'ятати, винести звідси серце, сповнене найкращими враженнями, найвищими почуваннями!...

Попрощався зо всіма Святинями, а також зо всією братією Гробу Господнього, яку я щиро полюбив за час короткого мого знайомства з ними. Пізніше зайшов до келії Отця Архи-

мандрита Анатолія, щоб і з ним попрощатися. Ми ще востаннє щиро поговорили про багато справ, а особливо справ релігійних, і він, як добрий і досвідчений старець, дав мені багато цінних порад. Потім прочитав Молитву на мою щасливу подорож, і ми щиро попросилися. На моєму серці ліг якийсь смуток, бо ж Отець Архимандрит Анатолій вже старша людина, мій близький земляк, і чи доведеться нам ще коли побачитися?...

Після обіду, який монахині спеціально приготували з нагоди мого від'їзду, я також попрощався зо своїми добрими й гостинними господарями, цебто з сестрами Валентиною й Єлизаветою. Тут ще востаннє був і О. Анатолій, який провів мене аж до самої таксівки й пильно дивився, поки вона не сховалася на завороті вулиці.

Востаннє я їхав вулицями Єрусалиму, востаннє бачив старі низенькі будинки, востаннє відчував глибоко, що я на Святій Землі. На душі моїй було сумно і тяжко... Шкода було лишати Святині, в яких я відправляв Богослужби, шкода було залишати нових друзів, але моя дорога кликала мене далі.

На летовищі негайно полагодив усі формальності, а в годині 5-ій ввечері наш літак здійснює над єрусалимським летовищем. Внизу блимали вогні Святого Міста, а ми підіймалися вище та вище. Я пильно дивився у вікно, перебирав своїми думками і спогадами, і закрив очі, щоб нікого біля себе не бачити, щоб тільки думати про одне, -- про солодке й приємне, яке я пережив в Єрусалимі... Чи буду ще коли тут, чи ні, але тепер з глибини душі моєї кажу тобі, Свята Земле, моє гаряче:

-- До побачення!...

У БЕЙРУТІ.

За годину часу наш літак приземлився на летовищі в Бейруті. Тут мене вже чекала урядничка французької літакової компанії, а також двоє моїх приятелів монахів. Після полагодження всіх урядових формальностей, урядничка запровадила мене з моїми приятелями до авта і ми поїхали до готелю. Там спільно поговорили, порозмовляли зо своїми дру-

зями, а потім вони пішли на свою нічну Відправу до монастиря, а я пішов на свій бажаний відпочинок. І по багатьох днях тут у Бейруті я міг нарешті мати чудову ванну. Це було щось дуже радісне і щасливе в моєму житті...

Останній день мого перебування в Єрусалимі був дуже багатий на враження, на турботи й на різні переживання. Треба було зо всіма попрощатися, скрізь побувати. Тому тепер я чувся фізично втомленим і вичерпаним з сил. І в Бейруті сподівався знайти добрий відпочинок, але так не сталося. Після моєї ванни я й тоді не міг заснути, бо тут дуже великий вуличний гамір. На вулиці сильний автовий рух, кожне авто трубить по своєму, а через те тут заснути новій людині не можна. Окрім того тут рух однаковий як удень, так і вночі. Через те я майже не спав, ще більше втомився, як учора, але вранці вже треба було вставати і приготувлятися до дальшої подорожі. Звідси моя дорога лежала до Греції.

Субота, 16-го травня. В бейрутському готелі з самого ранку гамір і рух. В тому русі і я, ніби якась маленька шрубка в великій машині. Дають усім добрий сніданок, а після сніданку мені дають спеціальне авто, яке везе

мене далеко за місто на летовище. Переїжджаючи вулицями Бейруту, я побачив, що вони не такі занечищені, як були тоді, коли я був тут три тижні тому. Заметені, помиті і всюди пахне свіжістю теплого ранку.

Виходить так, що закінчилися вибори, закінчилася вся пропагандивна машина, а з тим усім закінчилися всі непорядки і бруди. Скрізь цвітуть різні-прерізні квіти, буйні зелені дерева махають розкішним віттям, і ніби вітають наше авто, ніби вони також прощають мене, далекого чужинця...

На летовищі народу ніби бджіл у вулику. Можна там бачити різні вбрання, можна чути різні мови, бо тут великий центр всіх літакових компаній. Сюди прилітають літаки з усього світу, звідси також розлітаються по всьому світі, а тому тут на летовищі завжди стоїть гамір, ніби на торговиці.

Перейшовши всі потрібні дорожні формальності, які тут зобов'язують кожного пасажира, нарешті всідаю до розкішного джетового літака французької летунської компанії. В літаку немає ні одного незайнятого місця, а летить він до Парижу через Афіни, столицю Греції.

(Далі буде).

Архимандрит Іов Скакальський.

“БОГ І СВІТ”.

Як жити на світі.

Читанка для молоді недільних і українських шкіл та для родин.

Первоієрарх Української Автокефальної Православної Церкви у вільному світі — Митрополит Іларіон — видав під таким наголовком першу частину віршованої читанки: Господь — мій Бог. У 18-ти розділах Автор на 70 сторінках у зрозумілій, найпростішій формі, але якнайкращою мовою, подає морально-патріотичні засади для збереження нашої молоді і родин при Рідній Православній Церкві та українському народові. В повсякчасній журбі про затримання нашої молоді, родженої та вихованої вже поза межами Рідної України, -

для продовження життя нашої Церкви та народу на службі Рідній Прабатьківщині Україні, як живий символ-смолоскип вічного духа боротьби поневоленої нації, - наш старенький, але ще духом бадьорий Патріярх дав нам новітній підручник-Катихизис.

Зрозуміло, починається він первоначальними словами: “Господь і Бог - життя основа, усього світу Він Творець...” Його всюдиприсутність, милосердя, всевідучість настановляють нашу віруючу людину про її життєву долю та призначення і завдання. “Не бачим Бога ми ніколи, бо Бог Господь - то тільки Дух...” цими

словами Автор усуває “модерні” заперечення існування Вічного і Невидимого Творця всесвітів. І тут пригадується нам отой компромітуючий вислів, на жаль українця-космонавта Поповича, якого намовили московські безбожники, окупанти України, похвалитися “новітнім вченням”, мовляв, він — Попович — в кружінні довкола нашої планети ракетним кораблем, не бачив ніде Бога... Але напевно йому пригадалися слова першої Молитви його стареньких батьків, обраблених селян Поділля, коли слухачі голяндці зареагували мовчанкою і погордою советського “героя” закордоном... Отаких Поповичів, колись добрих діток наших родин, зломил жорстока Москва.

Митрополит викладає далі — про Одного Бога в трьох Особах, що перебуває в місці безмежних просторів — Небі, куди наша стомлена душа звертається про поміч у важкій годині життя. Сина Свого Єдинородного Ісуса Христа післяв Отець Небесний, почерез надприродне зачаття в лоні найчистішої Матері Марії, яка стала улюбленицею нашого народу, його надією й потіхою на прихід звільнення народу з неволі новітніх московських Іродів...

В другому розділі йде прекрасний, а такий простенький у словах, виклад про Божий світ, сотворений Вічним Духом, як безкрая Вселенна, з якої нашим смертним очам і дослідам хіба маленька часточка безмежного космосу під видом малесеньких зірок на погідному вечірньому небозводі, — видною буває...” Світів у Господа мільйони.. Бог світ створив, і творить далі..., Господь помалу відкриває Свій світ улюбленій Людині...” — це ж найправдивіше, ще ніким не замінене і нічим не заступлене — наше навчання про початок космосу, перед мільйонами років, сотвореного Богом-Духом.

І зараз після такого глибокого змістом, але зрозумілого формою викладу, — Автор ставить на перше місце Людину, як найбільший Божий твір, сотворений на Божий Образ і Подобу. Те Господнє творіння діє далі — в житті, розвитку і зміні його.

В третьому розділі Митрополит говорить, що Слово-Бог дише на наші

чисті душі, і так родяться наші натхнення, думки, досі невідомі ідеї, відкриття. І за це ми винні своєму Творцеві — вічне горіння пізнати Його. Це виносить нас на оту незміриму духову височину, часто-густо й геніяльності людського духа, хоч і смертної тілом людини...

В четвертому розділі темою пісні — це Опіка Божа про людину і світ. Як рідний Батько простягає Свою руку — “про все Він дбає без кінця”. Усе від Бога: щастя й горе, бо Він усесвітом керує...”, а наше “терпіння, зв’язане з лицарством, породить повную людину...”, яке так притаманне в нашій історії нашому народові і Церкві Його! Митрополит у своїм багатім на церковну й народню працю для рідного народу житті завжди здається на Покрову Господа, і звідтіля сіяє наука, як заслужений дар за постійне уповаання, спасенну мрію і вірні сподівання на Творця. До цієї умови Автор ззиває дітей і бабків.

П’ятий розділ — це пісня християнській Родині, оцій Сином Божим благословенній основі нашого чеснотливого життя. Бо ж Родина, як завжди проповідує Митрополит, — це Мала Церква, що навчає наполегливою працею добрих батьків, як має діяти колись їх нащадок — дитина, шануючи батька і матір, любити їх в гаразді і хворобі, за них молитися і на старість дбати про них. Це останнє у вільній Америці не завжди практикується серед невихованих низів, а вже бувають наявні приклади такого руйнного впливу й на наших дітей...

Автор з найсердечнішими висловами говорить: “Моя мама — як сонечко красне, як лагідна травиця шовкова..., “а мій татко — гнучка осока, не боїться ні вітру, ні бурі...”, бо він мусить бути “Рсдині стала підпора у часи лихоліття похмурі...” Яка це чудова наука для наших родин і діток, яке це вічне пам’ятання і сердечна подяка батькам за релігійне і патріотичне виховання сина, що завдяки такій науці став — Патріярхом Рідної Церкви, духовним провідником поневоленого народу!

А далі йдуть найніжніші вислови великого сина про мамусині руді, які треба цілувати, за науку, за створення тебе, дитино, за недоспані ночі, а

в часах нашого національного лихоліття, яке переживаємо, — за врятування дитини й від смерті з рук наїзників нашої батьківщини...

Батько — це авторитет і пошана для рідні, задивлений у відвічну, людодоспаєму місію Бога Отця, авторитет і живий приклад й для народу, що буває таким, яким родини його творять! І плаче бідна сирітка, що втратила своє сонечко ясне, свою любов матусю, і щойно тоді вмiла б її пошанувати, але вороття немає...

В наступних розділах 6-11 Автор подає лік на заспокоєння ран нашої стурбованої життєвими ударами душі — це Молитва. З Молитвою Митрополит лине в Божі незорі Оселі, і вона веде людину Угору, єднає духом з Богом, а без Нього немає людині, панові землі, розважної путі, бо “Господь — це корінь для людини, це головна її основа...” Щастя людини — це вічне поєднання з Господом в любові і ласках Його незміримих.

Горе безбожному, бо йому немає віри на його слово, немає в нього Совісті, отого сторожа нашої безсмертної душі. Слова безбожника — це “полова, дурисвітство безкрає...”, порожня путь без цілі, без пуття, а особливо, в нещасті і важкій хворобі.

Оком Божим в людині є Совість її, бо вона немилний суддя твоїх учинків і лише на неї покладайся! Отже, без Совісті людина — це покалічена жива істота, що важко терпить, змагається, але даремно. Так навчала “мамця мила” і цим навчанням дала міцну силу успішно боротися в життєвих невдачах.

А Господь-Батько прощає кожному, хто широко кається своїх гріхів. Але “провину мусиш зрозуміти, щоб більше такого не чинить...”, бо через таку самоконтролю й поправу людина здвигається до розуміння надприродного життя.

Мати добрих приятелів — це найбільший маєток, бо “правдивий друг з тобою буде і в радості і в злій печалі...”, і праця твоя легшою стає.

Темою двох наступних розділів — це праця, що є ціллю й основою нашого життя. Цю притаманну рідкісну вдачу свою Автор поручає нам і нашим дітям. “Поглянь на бджолу, рідний брате: на праці день увесь во-

на...” і ця праця дає великі успіхи її та власникові бджіл.

І ось тут маємо шире зізнання Автора, що своєю невпинною працею для Церкви і народу, словом, а ще більше книжкою, вже сімдесят років ясне золотим прикладом нам усім! “На праці я увесь день від ранку: встаю із сонечком ясним...” - - оце сповідь Митрополита-Працівника.

А вслід за тим читаємо досвідчену пораду, як жити в світі: треба бути щирим, любовним, словним, згідливим, братолюбним, нехвальком, негордим, але достойним своєї гідності і людяним до ближніх та приятелів. Лагідністю маеш світити у співжитті, пошанувати людину. Люби усіх, то її тебе будуть вони любити.

Далі йде розділ про Церкву Божу, що навчає отих новозавітніх засад. “А Церква в нас Свята Соборна, усі ми в ній — одна сім’я...” голосить Автор про “славну нашу Церкву здавна”, це “наша школа віковична” — вона “навчає Правди нас усіх...” Що важніше, ---

І Церква - - основа держави,
Підвалина вічна народу,
Веде його певно до слави
І сіє підстави свободи, -

оце відповідь тим нашим “модерністам”, що легковажать, і злегковажили в час вчорашніх визвольних дій важливу ролу Церкви в добу відродження народу, творення й удержання своєї держави, - а для віруючих людей це Божий Дім поради душі з Творцем її. На це тисячоліттям у проводі свого народу наша Православна Церква установила побожні недільні й празничні святкування, а все це авторитетом Українського Православія, що нерозривно пов’язане з творчою душею української людини, її народніх обдарувань, багатств її духа, пов’язаного вдачею і потребами вільного русича-українця. В тій нашій прадідній Церкві народ бачить і щиро вірить в Св. Причастя, його часто приймає, бо це найперше Таїнство Благодаті, утаєна основа незломної Віри нашої людини. Віри, що не дала загинути народові в добах наїзду диких степовиків та ненаситних загарбників-сусідів: Польщі, Москви, гітлерівського людодубійника...

У поєднанні людини із своїм Твор-

цем через Сповідь і Тайнство Евхаристії, чудесної переміни хліба і вина в Тіло і Кров Сина Божого, що приніс Себе в Жертву за наші гріхи, — наш селянський народ так щиро припав до цього Тайнства, бо ж він жив, родину творив і живив її хлібом насущним — це для тіла, а те Тайнство — для душі і духа народу.

Митрополит завершує цю частину своєї читанки-катихизису розділом про Образи-Ікони, які відіграли таку могутню роллю в житті нашої Церкви і народу.

Розділ про рідну мову — це улюблений предмет Автора. Це гучні його пеани рідному слову, — “Душа народу — Рідна мова..., найперша Нації основа...”, а Самий Господь з Неба дав нашому народові цей неоцінений скарб душі і розуму. “Творилась віки українська мова і потом, і кров'ю народу...” — кличе Митрополит до нас, виходців з рідної України, щоб ми і наші діти не забули цього найдорожчого скарбу предків тисячоліть нашої славної історії, бо “ворог лукавий (нині безбожницька Москва) все клад перешкоди, позбавив він Слово плідної свободи...” щоб зденаціоналізувати наш народ. Автор кличе сміло віщими думками новітнього Пророка: “та вільної річки не спинять тирани... і вона зламала кайдани (і тепер зломить!), зарогіла рани,... і знову весело всіміхнулася разками намиста... й скувалася Мова державна й соборна”. Це пісня Лицаря Рідної Мови в дарунок своєму народові, у його боротьбі за вільну Церкву і державу...

На найвищому пості Рідної Церкви, Митрополит, безмежний патріот рідного народу, що його духово переродив у націю, з іншими провідними мужами нашого недавнього державного здвигу, на постах міністра, ректора університету, Ієрарха замученої Холмщини і Підляшшя, а далі у вільному світі нашого найдостойнішого Первоієрарха, найбільш ученого церковника, найглибшого авторитету й серед оточення. — Автор закінчує свою пісню свободи, науки, збереження нашої православної еміграції — на завтрішній зрив поневоленого народу, гімном: “Над усе полюбім Україну!”, “свій народ, наші сили для них до загину віддаймо...”, а “Україна воскресне лише боротьбою...”!

“Народові служба --- це служба Божові!” --- такий девіз Митрополита, Блаженнішого Верховного нашого Первоієрарха Іларіона! В цьому його щастя, його любов, його клич до сонця волі. Навчимо нашу дитину молитися рідною мовою до Господа за Україну, --- кличе Автор, --- а тоді спокійно поглянемо на наше майбутнє: Рідна Церква і рідна держава! Любов'ю до Господа, ще раз її повторивши, Автор припечатує зміст цієї важливої для нашої молоді Читанки-катихизису. (При кінці поміщений словничок старо-українських слів).

Ця читанка призначена для парафіяльних шкіл УАПЦеркви, а також мусить бути прочитана дітям нашим в наших родинах, Священиками нашими в науку. А все воно з одною спільною думкою — зберегти нашу гарну і здібну молодь перед національною загибеллю серед чужого оточення еміграції. Автор дав нам перлину свого глибокого духа, невмирущий заповіт православній людині, щоб вона, перейнявшись його ідеями, врятувала дітей і себе, призадумавшись над віщими словами нашого генія Івана Франка: “І пішли вони у безвість віків, повні туги і жаху, простувати в ході духові шлях, і вмирати на шляху”.

Читанка “Бог і світ” — дуже пригожий посібник нашим Духовникам також при навчанні Релігії в нашому патріотичному змісті, як протипага зарази московського безбожництва та вільносвітового матеріалізму. А нашому Митрополиту глибока пошана і сердечна подяка за цього цінного посібника!

О. Володимир Левицький.

Хто хоче навчитися української літературної мови, той конче набуде собі

**“ГРАМАТИЧНО-СТИЛІСТИЧНИЙ
СЛОВНИК**

ШЕВЧЕНКОВОЇ МОВИ”.

Склав Митрополит Іларіон.

1961 рік. 256 ст. Ціна 2 дол.

ЛЕКСИЧНИЙ ФОНД ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ КИЇВСЬКОГО ПЕРІОДУ X-XIV СТОЛІТЬ.

5. Номенклатура в галузі занять кількісно не велика. Вона обіймає такі галузі, як: сільське господарство, промисли, ремесла і торгівля. З них найбільше маємо термінів, зв'язаних з торгівлею, яка була одним з головних посередницьких чинників грецьких запозичень.

В галузі сільського господарства маємо невелику кількість слів: методъ “маєток”, схонизмо “земельна дільниця”.

В галузі промислів і ремесла також небагато слів: каситеръ “олово”, ритини “древесна смола”, финиптъ і химипстъ “емаль для метала” та ін.

В галузі торгівлі номенклатура понять обіймає такі групи слів: місце торгівлі (макели “ринок”, рогостыръ “те ж”), вага (дидрагъма “вага”, олки “те ж”), одиниця виміру (артава, литръ, уфии, хуниксъ “хлібна міра”, сата “міра сипких тіл” та ін.), гроші (ассарии “греко-римська монета”, динарии, драгъма і драхма, переперъ “золота монета” та ін.), транспорт (галея “морське судно”, катарга “хід судна”, корабиць “човен”, кибара “корабель”, катарть “вітрило”, парусъ, якорь та ін.).

в. Із сфери духовної культури номенклатура понять обіймає такі галузі: освіта, наука, мистецтво і розваги.

В галузі освіти маємо такі групи слів: книга (библиа, лексиконъ, епистоля “лист”, титьль “розділ”, хартоляръ “зберігач книг” та ін.), письмо (грамота, грамотеи “писець”, граматикия, каліграфія, скривонъ “писець” та ін.), матеріал для письма (хартия “пергамен”, диптихъ “покрита воском дошка”, питыль “аркуш, лист”, киноваръ та ін.).

В галузі науки маємо переважно назви наук та вчених: астрология, астрологъ, астрономія, еулогия “красномовство”, риторика “риторика”, философія, хронологія, заскопие “спостереження” та ін.

В галузі мистецтва і розваг маємо такі групи слів: спів (рапсодия “пісня”, тонось “тон”), музика (мусика,

мусиньчикъ, лира, арганъ, тумпанъ “струнний інструмент”, тумпальница “жінка, що грає на тимпані”), мистці (кавида “скульптор”, мусугоръ “мистець”, скоморохъ “штукар, танцюрист”), розваги (тавля “дошка для гри в шашки”).

г. Із сфери релігії номенклатура понять надзвичайно велика. Вона обіймає такі галузі: Божі Іпостасі, Предтеча і Апостоли, Анголи, диявол, гріх і кара, християнський подвиг, відступ від віри та інші релігії, Храм, церковні речі, релігійні Свята, релігійні відправи, церковні книги, священнослужителі і церковнослужителі, церковний одяг, християнські імена, християнська мораль. Всі ці галузі переповнені грецькою термінологією.

1. Божі Іпостасі: Перша Іпостась (Авва “Отець”, Саваофъ, Адонаи), друга Іпостась (Христось, Исусъ), третя Іпостась (Параклитъ).

2. Предтеча і Апостоли: Продромъ “попередник”, апостол, апостольство “звання апостола”.

3. Анголи: ангель, архангель, херо-вимъ.

4. Диявол: дияволь, демонъ, сатана, вельзевель і вельзауль, антихристъ.

5. Гріх і кара: едемъ “земний рай”, геена “місце вічних мук”, тартаръ “те ж”, адъ; кара, прокляття за гріхи: епитимія, анафема.

6. Християнський подвиг. На ґрунті боротьби з дияволом християнський подвиг, тобто зречення цього світу з метою духовного удосконалення. Звідси різні назви: подвижник (мнихъ, упатактикъ “послушник”, енохъ “окопець”), чернечий чин (калогеръ, схима), адміністративний чин (архимандритъ, игумень, игуменья), оселя і житло подвижника (киновія, монастирь, скитъ, келія “окрема кімната для ченця”, келеинникъ “мешканець келії”).

7. Відступ від віри, інші релігії: ересь, еретикъ, садукеи “староєврейська релігійна секта”, фарисѣи “член

ст.-євр. секти фарисеїв”, елинъ “поганецъ”, идолъ та ін.

8. Храм: назви храму (ератонъ, ик-лисиа “церква”, лавъра “монастир-ський храм”), частини храму (Ал-таръ, амбонъ, клирость).

9. Церковні речі: престол і на-престольні речі (трапеза “престол”, ин-дятья “престольний одяг”, анти-минсь, потіръ, дискось, кивотъ), речі для єпископського Богослуження (тронъ “крісло”, скипетръ “жезл”, рипида “опахало”), інші церковні речі (катапетаза “завіса”, паникадило “вісячий ліхтар з багатьма свічками”, хоругы, ікона та ін.), пахоші (ла-данъ, ливанъ, смиръна, темиянь, аро-матъ, миро, нардо, олеи, щирить та ін.).

10. Релігійні свята: християнські свята (панигурь “свято”, пасха, пен-тикостіе), нехристиянські свята аф-родисіа, русалия, скиногипія),

11. Релігійні відправи: назви від-прав (херономія “відправа”, литур-гія, панахида, трыскія та ін.), читан-ня (алилугиарии, аминъ, ексапсалмъ, конархъ, паремія, прокимень та ін.), співи (акафистъ, изматикъ, алилуя, антифонъ, ирмосъ канонъ, кондакъ та ін.), речі для відправ (проскура, азумъ “опрісок”, анафора, артусъ “хліб квасний, що освячується в день Пасхи”).

12. Церковні книги: богослужбові книги (апостоль, апрокосъ, еванге-лие, кондакаръ, мелотаръ “збірник пісень”, октоихъ, синодикъ, триодъ

та ін.), розповідні книги (апокалип-сисъ, палея, панартъ, пандектъ, па-терикъ печерський, синаксаръ та ін.).

13. Священнослужителі і церковно-служителі: ступені священства (єпис-копъ, архієпископъ, архієреи; през-витеръ, ієреи, попъ; дияконъ, ипо-діяконъ), адміністративні титули (киръ “влада”, епархъ, митрополитъ, екзархъ “голова церкви”, патріархъ “те ж”, папа “те ж”), інші адмініст-ративні титули (синкель “церковний чин при візантійських патріархах”, топотритъ “намісник”, прокисть, ки-миліархъ, скеофулаксь та ін.), цер-ковнослужителі (диакъ, подьяччи, по-номаръ, ікономъ та ін.).

14. Церковний одяг священнослу-жителів: для єпископів (лома, манъ-тия, омофоръ, сажось, тиара), для священників (епитрахиль, дифера “ри-за”, кыдръ “покривало єврейських первосвященників”, скуфья), для дия-конів (ораръ, стихаръ), для монахів (аналава “чотирикутний плат з зоб-раженням знаків страждання Спаси-теля”, куколь “чернече головне вбран-ня”, парамендии “те ж саме призна-чення, що й для аналави” та ін.).

15. Християнські імена: Авътухъ, Анастасъ, Антонъ, Григоръ, Димидъ, Дмитръ, Зиновъ, Порфиръ та ін.

16. Християнська мораль (негатив-ні ознаки людини): власфимія “огу-да”, ехидьна “злісний”, рака “негідна людина, филикія “лицедій”, мамона “надмірне багатство”).

(Далі буде).

Проф. П. Ковалів.

НАУКА Й КУЛЬТУРА.

● Тридцять років тому розстріяно 28 пись-менників. У ніч із 16-го на 17-те грудня 1934-року у Києві в підвалах тюрми НКВД відбув-ся страшний злочин: НКВД розстріляло 28 ні в чому не винних поетів, письменників та лі-тературознавців України. Значна більшість серед них — талановита літературна молодь.

Сучасна молодь не знає правди про ті ча-си. Тому треба нагадати, як і чому дійшло до цього страшного акту терору.

Революція 17-го року і короткий період власної державности розбудили серед укра-їнського народу всі творчі сили. Почалась до-ба небувалого в історії України процесу куль-

турного відродження. Здобутки того часу в літературі й мистецтві досі залишились неперевершеними.

Зокрема молодь прагнула вчитися й тво-рити. Українська мелодь у 20-тих роках пла-вом плівла в літературу, як висловився один з тодішніх критиків. Про ці “буремні роки” так писав поет із ознаками талановитости, Олекса Влизько, розсміяний 30 років тому:

Щодня, щомісяця, щороку
Ростем нестримаю з-за хмар,
А дні ідуть крицевим кроком,
Перегортають календар.
Сталінське керівництво — з прихованим

занепокоєнням прилядалося до цього процесу культурного відродження. І Сталін, який ступив на шлях великодержавницького шовінізму, вирішив знищити культурне відродження України. Вбивство Кірова послужило йому претекстом, щоб розстріляти українське відродження...

У Києві 15-го і 16-го грудня відбувся закритий суд над 28-ма літераторами України. Це була візна сесія "Військової колегії найвищого суду СРСР", у складі: Ульріх — голова і два члени: Ричков і Горячков. Цей нібито суд присудив до страти 28 літературних діячів, серед яких значну більшість становила молодь...

Цих 28 — з кожного погляду невинних — людей засуджено до страти 16-го грудня 1934-го року. 18-го грудня газета "Вісті", офіційний орган уряду УРСР, повідомила, що присуд смертні на "терористів-білогвардійців" виконано...

Цей акт терору відбувся рівно 30 років тому. Хай буде вічна слава розстріляним письменникам!

Письменники, розстріляні 30 років тому, ще й досі повністю не реабілітовані, — лише деякого з них реабілітували, але заборони з їхніх творів не зняли. Тільки незначну частину дозволено опублікувати.

Тридцять років минуло від страшного злочину. Українська громадськість вимагає повної реабілітації розстріляних; вимагає морального і матеріального відшкодування для членів їхніх родин; вимагає опублікувати всі твори розстріляних! Зокрема вимагає відкрити всі таємні архіви і викрити всі лаштунки, як прийшло до цього страшного злочину... ("Радіо Свобода").

● **Україніка в чехословацькому словнику.** Державне музичне видавництво в Празі випустило першу книгу двотомного "Чехословацького музичного словника осіб та установ". Це капітальне енциклопедичне видання охоплює історію музики двох слов'янських народів від найдавніших часів до сучасності. В ньому представлені всі чеські й словацькі композитори, музиканти (виконавці, співаки, педагоги, вчені), музикознавці, критики; представники інших націй, що присвятили свою діяльність чеській та словацькій музичним культурам, а також чехословацькі музиканти, які віддали себе іншим, чужоземним культурам, зокрема українській.

Деякі статті словника розповідають, наприклад, про Алоїза Єдлічку, якого ми вважаємо й своїм національним композитором; про

Франтішека Калоусека, Войтеху-Адальберта Гржімалі, Антоніна Кужелу, що жили на Буковині у другій половині XIX і напочатку XX ст., залишивши помітний слід в українській музичній культурі; про Отакара Гржімалі, який у 20-30-х роках працював у Чернівцях; Макса Конопасека, діяльність якого зв'язана з Галичиною другої половини XIX ст.; про Людвіка Кубу, що записував українські пісні; Владіміра Амброза — автора опери "Украдене щастя" за драмою І. Франка; співака і педагога Дмитра Мелницького, українця, який понад сорок років працює на ниві чеської культури та інших.

● **Нове про Івана Франка.** Цікава знахідка — реферат, присвячений знаменитому грецькому сатирику Лукіяну, який жив у другому столітті нашої ери. Його автор — І. Я. Франко. Він написав реферата латинською мовою, ще коли був студентом. Ця праця має велике значення для пізнання наукових інтересів та суспільно-політичних поглядів молодого Франка.

Реферат "Лукіян і його час" вперше опубліковано в XI франківському збірнику, виданому Львівським держуніверситетом.

● **Українська секція чехословацького радіо** відзначила 30-річчя своєї діяльності.

Перша передача українською мовою відбулася в грудні 1934 року. До 1938 року передачі велися з м. Кошице (Сх. Словаччина). Після окупації міста гортистськими військами, роботу секції було перенесено до Праги, а згодом до Братислави.

З 1948 року Українська секція працює в м. Пряшеві. Передачі українською мовою ведуться 28 годин на тиждень.

● **Управа НТШ в Торонто.** Вибрано таку Управу з каденцією на три роки: Голова: проф. д-р Євген Вертипорох, 1. Містоголова: проф. д-р Василь Іванис, 2. Містоголова: Инж. Осип Сеціньський, Секретар — Д-р Степан Росоха. Скарбник — Д-р Богдан Стебельський. Члени Управи: Инж. Ярослав Гарасевич, Д-р Степан Кучменда, Мгр. Зенон Зелений.

ПРАВОСЛАВНА ВІРА.

Наука Східних Патріархів про
Православну Віру.

Це найцінніший Катихизис. З передмовою Митрополита Іларіона
1957 рік, 200 ст. Ціна 1 долар.

ЦЕРКОВНА ХРОНІКА.

● **Щира Подяка.** Усім, хто привітав мене з днем мого народження (15-го січня) чи особисто, чи писемно, чи усно, — усім складаю свою сердечну подяку!

† Митрополит Іларіон.

Ваш постійний богомолець.

● **Студенти Богословського Факультету Колегії Св. Андрея** разом з своїм Настоятелем О. Архимандритом Іовом Скакальським зложили у п'ятницю 15-го січня сердечний привіт своєму Митрополитові, Деканові і Професорові Факультету у день його народження. Митрополит широко подякував студентам і за теплий привіт, і за синівський дарунок (новий Клубук).

● **Іспити за перший семестр на Богословському Факультеті Колегії Св. Андрея** відбулися 25-30 січня 1965-го року.

● **Різдвяний дарунок Митрополита Іларіона для молоді.** Вийшла нова праця Митрополита Іларіона: "Бог і світ". Читанка для молоді та для Родни.

Це різдвяний дарунок Митрополита для української молоді.

● **Митрополит Іларіон у Монреалі.** У неділю 9-го травня ц. р. у м. Монреалі, в Церкві Св. Покрови, відбудеться Митрополіча Канонічна Візитація. А в понеділок 10-го травня відбудуться Місійні Збори Монреальської Округи, на яких візьме участь і Митрополит Іларіон. До Монреалю Митрополит Іларіон прилетить у суботу 8-го травня, вилетить з Монреалю у вівторок 11-го.

● **Митрополіча Візитація в м. Волей (Ванкувер)** відбудеться 6-го червня 1965 року.

● **Тепле прийняття Митрополита Іларіона.** У п'ятницю 27-го листопада минулого року, коли відбувалася в м. Едмонтоні Митрополіча Візитація Катедри Св. Івана Хрестителя, місцевий відділ Товариства ТУС тепло й сердечно привітав товариською вечерею в готелі Митрополита Іларіона. Зібралось 64 члени.

Митрополита Іларіона широко привітав теплим словом п. Голова Товариства ТУС п. К. Теличко. Митрополита супроводив Архиепископ Андрей та все місцеве Духовенство.

Вечеря точилася тепло, дружньо й привітно, як по домовому. Відповідаючи на привіт Голови, Митрополит Іларіон сердечно подякував Товариству за таке тепле й дружнє прийняття, яке було вже й минулих років.

На закінченні, по вечері Митрополит виголосив широке слово на тему: "Дальша дорога нашої Української Православної Церкви в Канаді".

Ця тепла вечірка зробила на всіх враження своєю дружністю та сердечністю.

● **Для молоді.** Сердечно просимо всіх людей доброї волі ширити поміж нашою молоддю нову працю Митрополита Іларіона: "Бог і світ".

Це читанка для молоді Недільних і Українських Шкіл та для Родин. 1964-го року, 72 сторінки. Ціна 50 центів.

● **"Дохристиянські вірування українського народу"**. Цими днями виходить нова праця Митрополита Іларіона: "Дохристиянські вірування українського народу", монографія на 424 сторінки.

Видання Волинського Інституту.

Ця книжка має такі XIII розділів:

I. Передмова. II. Дохристиянські вірування. III. Українська мітологія. Слов'янська мітологія. IV. Українська демонологія. V. Дохристиянська Богослужба. VI. Відунство й повір'я. VII. Життя людини в обрядах і повір'ях. VIII. Смерть, похорон і позагробове життя. IX. Стародавні народні свята. X. Двоєвір'я. XI. Вдача й суспільне життя наших предків. XII. Вивчення дохристиянських вірувань. I. Джерела. II. Література. III. Методологія вивчення дохристиянських вірувань. XIII. Закінчення: глибока християнізація України.

ПРИВІТИ З ДНЕМ АНГОЛА.

● Блаженніший і Дорогий Митрополите! Дружина і я вітаємо Вас з Днем Вашого Ангола та народження, і засилаємо наші сердечні побажання Вам довгого віку, міцного здоров'я, всебічного щастя і найбільшого успіху в Вашій великій, вельми плідній праці для добра Христової Церкви, розвитку дійсної культури духа на основі Христової Нау-

ки. Зокрема, для добра Вашої Митрополії і України та — всього людства.

В дуже складних, здебільше виключно трудних, а часто й жахливих, зовнішніх умовах проходила вся попередня діяльність Ваша на згаданих ділянках. Напади на Вас ворогів Христової Церкви та України, загрозливі для Вашого життя згороби та інші різні зов-

нішні труднощі перешкоджали Вашій праці. Проте Ваш Ангол Хоронитель завжди був з Вами, охороняв, підтримував і, за волею Всемогучого Бога, допомагав Вам в Вашій діяльності.

Дай Боже, щоб Ваш Ангол Хоронитель і надалі завжди був з Вами, а Ваша праця, найтрудніша з усіх можливих, давала і далі такі величезні, історичного значення, вельми корисні наслідки, як досі.

Багато найскладніших проблем життя УАПЦ в Канаді і поза нею Ви вже вирішили. Дай Боже, щоб і надалі було так само.

Ви завжди були для багатьох вірних Вашої Церкви і поза нею світильником основ чистоти Православного Віровизнання та Канонів Вселенської Православної Церкви, — правдивим Апостолом Христової Науки, — високим прикладом Чистоти Служення Богові і Народові.

Дай, Боже, Вам і далі з успіхом виконувати Волю Божу і Вашу посвяту Монашества, Священства та Первотіарха УАПЦ в Канаді!

Зокрема, бажаю Вам найбільшого успіху в дальшій розбудові УАПЦ та в удосконаленні її організаційних форм, а також — в наукових працях.

Щастя Вам, Боже, в дальшій діяльності в справі правдивого об'єднання канонічних Митрополій УАПЦ та утворення на цій базі Патріархату УАПЦ в тій формі Його організації, яка є реальною в сучасних умовах по-

літичної ситуації, — з юрисдикцією в межах існуючих Митрополій та, тимчасово, з молитовним об'єднанням вірних УАПЦ в межах Батьківщини, поки прийде можливість нормального існування і там Патріаршої УАПЦ.

Дуже складна ця справа, але вірю, що Милосердний Бог допоможе Вам, разом з іншими Архипастирями, Єпископами, Пастирями і вірними УАПЦ досягти того, щоб закінчити розпочате об'єднання УАПЦ в тій формі, в якій є можливість здійснити це в сучасній ситуації.

З глибокою до Вас пошаною і побажаннями всього доброго

Инж. Й. Оберемко.

Чикаго, Ілл.

● Ваше Блаженство!

Просимо Вас прийняти привітання Братства Святого Архистратига Михаїла в Америці з днем Вашого Небесного Опікуна, Іларіона Києво-Печерського.

Українська Православна Церква зв'язана з Його іменем, і вона вже тісно зв'язана і з іменем Вашим всім тим, що Ви для Неї га для української науки зробили.

Нехай Господь Бог пошле Вам довгі літа в доброму здоров'ї для дальшого, і найвишого служіння Українській Православній Церкві та Українському Народові.

За Братство Святого Архистратига Михаїла в Америці — Д-р Инж. Семен Нечай, Голова, Редактор Сидір Кравець, Секретар.

ВІДГУКИ НАШИХ ЧИТАЧІВ.

● Ваше Блаженство!

Допомагали Вам перекладати Біблію очі Ваші, — тепер Господь врятував їх... Радіємо всією душею!...

З найліпшими побажаннями Анна Романюк з Родиною, Австрія.

● Книжечка "Бог і світ" своїм змістом дуже повчаюча, за що я широкосердно вдячний Вам за таке ревне служіння для нашої Святої Православної Церкви. Нехай Всемилостивий Господь зміцнить Ваші сили для служення Богу і народу!

Отець Прот. Л. В. Дячина

УСІ ДОПОМОЖИМО "ВІРИ Й КУЛЬТУРИ!"

● На книжки. При цьому посилаю малий подарунок на книжки і Видавництво, — \$25.15. Д-р і Пані Д. Мельник.

Сердечно дякуємо!

● На Фонд "Віри й Культури". При цьому посилаю поштовий переказ на Фонд "Віри й Культури" 25 доларів.

Отець Д. Стратійчук.

Сердечно дякуємо!

● На Фонд "Віри й Культури". При цьому посилаю на Фонд "Віри й Культури" 10 доларів. Отець К. Квасницький.

Сердечно дякуємо!

● На Видавничий Фонд. Пересилаю 10 доларів на Видавничий Фонд "Віри й Культури" на її видатки. О. В. Бойчук.

Сердечна подяка!

● На Пресовий Фонд "Віри й Культури". Висилаю Вам \$5.00 на Пресовий Фонд

"Віри й Культури". О. П. Зубрицький.		П. Сохаський	\$1.00
Сердечна подяка!		Отець Протоєрей В. Василів	\$1.00
● На Фонд "Віри й Культури" зложили:		К. Бйдай	\$1.00
Микола Чишкала	\$2.00	Отець І. Гомик	\$1.00
Костянтин Рибалка	\$2.00	Іван Кушнірук	\$1.00
Отець Петро Бублик	2.00	Усім щира подяка!	

СЕРЕД НОВИХ КНИЖОК.

Красне письменство.

● Дарія Могилянка: Пісні мого серця. Друга збірка поезій. Едмонтон, 1964 рік, 126 сторінок.

Збірка тепла й сердечна.

● Михайло Старицький: Твори у восьми томах. Том другий. Драматичні твори. Київ, 1964 рік, 592 стор. Видано 19.000 прим.

● Іван Цапа: Новели рідного краю. Київ, 1964 рік. 238 ст. Видано 12.000 прим.

● М. М. Тарновський: В заокеанській гуші. Новели і медитації. Київ, 1964 рік, 120 сторінок. Видано 10.000 прим.

● Е. С. Хейло: Життя за межами землі. Київ, 1964 рік, 64 ст. Видано 16.000 прим.

● Ерскін Колдуелл: Лямпа горить цілу ніч. Роман. Переклав з англійської В. Митрофанов. Київ, 1963 рік. 196 ст. Друковано 35.000 прим.

Роман з американського життя, — погоня за багатством, і тільки за ним, доводить людину до повної втрати людяності...

● Лопе де Вега: Овеча криниця і Собака на сні. З іспанської мови переклав Микола Лукаш. Драми з іспанського життя XVI — XVII ст. Київ, 1962 рік. 358 ст. Видано 6.000 прим.

● Джек Лондон: На берегах Сакраменто. Оповідання. Переклад з англійського. Київ, 1964 рік, 142 стор. Видано 40.000 прим.

Т. Шевченко.

● Збірник праць дванадцяті наукової шевченківської конференції. Видання Академії Наук. Відповід. ред. Є. П. Кирилюк. Київ, 1964 рік, 344 стор. Видано 920 пр.

У збірнику дано 18 статей.

Література.

● Українські письменники. Біо-бібліографічний Словник. Том 3-й, уклали: М. Пивоваров, Г. Сингаївська та інші. Київ, 1963 рік, 806 ст. Видано 7940 прим.

● Сергій Плачинда: Олександр Довженко. Життя і творчість. Київ, 1964 рік, 318 стор. Видано 5000 прим.

● Л. И. Тимофеев: Творчество Александра Блока. Видання Академії Наук. Москва, 1963 рік, 200 ст. Видано 60.000 прим.

Мова.

● Дослідження з української та російської мов. Ред. колегія: акад. І. К. Білодід, Л. С. Паламарчук, Л. А. Близниченко, Ф. Т. Жила та інші. Видання Академії Наук. Київ, 1964 рік, 260 стор. Видано 1600 пр.

● А. П. Коваль, В. В. Коптілов: 1000 крилатих виразів української літературної мови. Афоризми. Літературні цитати, образні вирази. Київ, 1964 рік, 672 стор. 60.000 прим.

● В. З. Панфілов: Грамматика и логика. Видання Академії Наук. Москва-Ленінград, 1963 рік, 78 ст. Видано 5.500 прим.

Історія.

● Наталія Полонська-Василенко: Україна Русь і Західна Європа в XX-XIII століттях. Лондон, 1964 р. Видання СУБ-у. Ілюстрована.

Цінна праця в англійській мові.

● Н. Полонська-Василенко: Історичні підвалини УАПЦ. Мюнхен, 1964 рік, 127 ст. Цінна праця.

● Катерина Антонович: З моїх споми-нів. Накладом УВАН. 1965 рік, 32 стор.

Милі, теплі спогади давно минулого життя, коли люди були ще людьми...

● За державність. Матеріали до історії Війська Українського. Збірник 10. Торонто, 1964 рік, 255 сторінок.

Цінний Збірник, що містить у собі 18 статей на різні дії з історії Українського Війська. Повно знімків.

● С. М. Соловьев: История России. Том XII. Москва, 1964 р. 714 ст. Видано 48.000 пр.

● В. Н. Татищев: История российская. Том третій. Видання Акад. Наук. Москва-Ленінград, 1964 рік, ст. 342. Видано 3000 пр.

● Д-р К. Костів: Конституційні акти відновленої Української Держави 1917-1919 років і їхня політично державна якість. Торонто, 1964 р., 168 стор.

Цінна збірка.

● Письма и бумаги императора Петра Великого. Том XI. Выпуск первый. Москва, 1962 рік, 600 стор. Видано 1.300 прим. Видання Академії Наук.

● Э. Винтер: Папство и царизм. Переклади на російську мову: Р. А. Крестянинова і С. М. Раскинова. Москва, 1964 рік, 532 сторінки.

● Устюжский летописный свод. Видання Академії Наук. Москва-Ленінград, 1950 рік, ст. 128. Видано 3000 прим.

● Полное собрание русских летописей. Том. 25-ий: Московський літописний звід кінця XV ст. Видання Академії Наук. Москва-Ленінград, 1949 рік, 462 стор. Видано 3000 пр.

● Полное собрание русских летописей. Том 26: Вологодско-пермская летопись. Видання Академії Наук. Ленінград-Москва, 1959 рік, 412 ст. Видано 1800 прим.

● Русско-белорусские связи. Збірник документів (1570-1667 рр.). Відпов. редактори: Л. С. Абецдарский, М. Я. Волков. Минск, 1963 рік, 534 ст. Видано 900 прим.

● С. И. Ковалев, М. М. Кубланов: Находки в Иудейской пустыне. Відкриті документи Мертвого моря. Друге видання, доповнене і перероблене. Москва, 1964 рік, Видано 68.000 прим.

● Г. А. Некрасов: Русско-шведские отношения и политика великих держав в 1921-1926 гг. Видання Академії Наук. Москва, 1964 рік, 276 стор. Видано 1200 прим.

● Наука и человечество. Відкриття, факти, гіпотези. Все, що нового появилось в науці за 1963 рік. Москва, 1963 рік, стор. 526. Видано 200.000 прим.

● А. А. Введенский: Лекции по документальному источниковедению истории СССР. (Дипломатика). Київ, 1963 рік, 219 стор. Видано 400 прим.

● Национальные школы РСФСР за 40 лет. Колективна праця багатьох авторів під редакцією Ф. Ф. Советкина. Москва, 1958 рік, 300 стор. Видано 1.300 прим. Видання Академії Наук.

● Новгород. К 1100-летию города. Редакция: М. Н. Тихомиров, Л. С. Гапоненко та інші. Москва, 1964 рік, 314 ст. Видано 9.300 прим.

● А. К. Мартиненко: Друга Світова Війна. Підручник історії, призначений для учителів середніх шкіл. Київ, 1963 рік, стор. 256. Видано 3.500 прим.

Багато агітації, багато неправди!

● Українське студентство в Америці. Пропамятна Книга СУСТА з нагоди десятилітньої діяльності. Балтімор — Нью-Йорк, 1963 рік, 156 сторінок.

Повно малюнків.

● Артур Фурман: Під прапором Бандери. Лондон, 1964 рік, 184 стор. Видано 2500 примірників.

● Перший річник, звіт народної фундації Куку, 1964 рік, 32 стор.

● Рассказы начальной русской летописи. Підготували: Т. Михельсон і Д. Лихачев. Москва 1964 рік, 208 ст. Видано 50.000 примірників.

● Вадим Прокофьев: Среди свидетелей прошлого. Москва, 1964 рік, 224 стор. Видано 65.000 прим.

● М. Ю. Брайтчевський: Коли і як виник Київ. Видання Академії Наук. Київ, 1963 рік, 236 стор. Видано 1750 прим. У книжці 36 малюнків.

● Из истории школы Белоруссии и Литвы. Під редакцією члена-кореспондента Академії В. З. Смирнова. Москва, 1964 рік. 32 ст. Видано 800 прим.

● А. И. Немпровский: Идеология и культура раннего Рима. Воронеж, 1964 рік, 254 стор. Видано 3000 прим.

● Е. Немировский: Возникновение книгопечатания в Москве. Иван Федоров. Москва, 1964 рік, 404 стор. Видано 5.000 прим. Повно малюнків.

● 400 лет русского книгопечатания. В двух томах. Том I. Русское книгопечатание до 1917 года. 664 стор. Том II — Книгоиздательство в СССР, 584 стор. Видання Академії Наук. Москва, 1964 рік, видано 6.000 прим.

● Д-р Любомир Виняр: Історія раннього друкарства 1491-1600. Чикаго, 1963 рік, 86 ст.

● Українсько-угорські історичні зв'язки. Ред. колегія: І. М. Гранюк, В. І. Клосов, Л. Г. Лященко та інші. Видання Академії Наук. Київ, 1964 рік, 248 стор. Видано 500 примірників.

● Питання історії та культури слов'ян. Частина I. Збірник, присвячений V Всесвітньому З'їздові славистів. Відпов. редактор: докт. іст. наук В. А. Жебокрицький. Київ, 1963 рік, 168 стор. Видано 1000 прим.

● Документи и материалы по истории советско-польских отношений. Том II-ий, листопад 1918 — квітень 1920 роки. Підготували: С. Вронський, В. Гостинська, А. Заторський та інші. Москва, 1964 рік, 718 ст. Видано 1.500 прим. Видання советської та польської Академії Наук.

Географія.

● Страбон: География в 17 книгах. Переклад Г. А. Стратановського. Гол. ред. проф. С. Л. Утченко. Москва, 1964 рік, 942 стор. Видано 2500 прим.

Мистецтво.

● В. Я. Ткаченко: **Николай Семенович Самокиш. Опис життя і малярської його творчості.** М., 1964 рік, 128 стор.

● Автор В. Овчинников, худож. М. Жуков: **Киевский Государственный Музей западного и восточного искусства.** Москва, 1964 рік, 80 ст. Видано 21.000 пр.

● В. И. Антонова, Н. Е. Мисева: **Каталог древнерусской живописи. В двух томах.** Москва, 1963 рік. Том перший 654 ст. Том другий 750 ст. Видано 5.000 прим. Цінне!

● Ю. Белічко: **Україна в творчості І. Ю. Рєпіна.** Київ, 1963 рік, 128 ст. Видано 1500 примірників.

В книзі 63 малюнки.

● А. Піменко: **Пам'ятники Тарасові Шевченкові.** Київ, 1964 рік, 64 стор. Видано 6.000 прим.

Багато знімків пам'ятників.

● Листівки з Одеси. Редактор: О. Г. Олешкевич: **Перелік листівок з Одеси.**

● А. Гуменюк: **Народне хореографічне мистецтво України.** Київ, 1963 рік, 236 стор. Видано 1750 прим.

● Іван Сидорович Іжакевич: **Ілюстрації.** Автор тексту і упорядник Л. Г. Членова. Київ, 1964 рік, 56 стор. Видано 2.000 пр.

Палеографія.

● А. А. Герасимов: **Филигрань XVII века на бумаге рукописных и печатных документов русского происхождения.** Москва, 1963 року, стор. 258. Видано 1300 прим. Видання Академії Наук.

● Е. И. Каменцева, Н. В. Устюгов: **Русская сфрагистика и геральдика.** Москва, 1963 рік, 224 стор. Видано 5.000 прим.

Філософія.

● Георг Кристоф Лихтенберг: **Афоризми.** Москва, 1964 рік, 206 ст. Видано 22.000 прим. Видання Академії Наук.

● В. В. Соколов: **Философия Спинозы и современность.** Москва, 1964 рік, 450 стор. Видання Моск. університету.

● Умногое слово. **Афоризмы, мысли, изречения, крылатые слова. Зібрав і оформив А. И. Соболев.** Москва, 1964 рік, 334 стор. Видано 100.000 прим.

● Н. Будрейко: **Философия, физика, химия.** Москва, 1964 рік, 223 стор. Видано 14.000 прим.

● **Методологические проблемы современной науки. Збірник статей під редакцією В. С. Молодцова і А. Я. Ильїна.** Москва, 1964 рік, 246 стор. Видано 3.500 прим.

● В. О. Василенко: **Цінність і оцінка.** Видання Академії Наук. Київ, 1964 рік, 160 стор. Видано 600 прим.

Енциклопедії.

● **Енциклопедія Українознавства.** Словникова частина 18 Видання Наукового Товариства ім. Шевченка. Мюнхен, 1140 стор.

● **Українська Радянська Енциклопедія.** Том 15-ий. Від слова Тумач до слова Цемент. Видавництво Академії Наук. Київ, 1964 року, 592 стор. Видано 80.000 прим.

Усе так, як і попереднє: комуністичний зміст українською мовою.

● **Українська Радянська Енциклопедія.** Том 16. Видання Академії Наук. Київ, 1964 рік, 632 стор. Видано 80.000 прим.

Буде ще 17-ий том доповнень.

● Проф. Євген Онацький: **Українська Мала Енциклопедія.** Книжка XIII. Літери Риз-Се. Буенос Айрес, 1964 рік, 127 стор.

● **Краткая литературная энциклопедия.** Члени редакційної колегії: А. А. Сурков, Х. Ш. Абдусаматов, А. А. Аникст та інші. Москва, 1962 рік, Том I: А — Гаврилов, 1088 стор. Видано 100.000 прим.

● **Словарь иностранных слов.** Редактори: И. В. Лехина, С. М. Локшина та інші. Шосте перероблене й доповнене видання. М., 1964 рік, 784 стор. Видано 125.000 прим.

Педагогіка.

● Програма для молодших відділів СУМК. Гемільтон, Онт. 1965 рік, 35 стор.

● **Дзвінок.** Журнал української православної школи. Грудень, 1964 року, рік IV, число 4. Міннеаполіс, Мінн. 37 стор.

Календарі.

● **Календар Українського Народного Союзу на 1965 рік** 224 стор.

Повно малюнків і статей.

● **Український православний календар на 1965 рік.** Видання УПЦ в США.

Це 15 рік видання, — всі видання хороші, змістовні, повно малюнків.

● **“Український календар” на 1965 рік.** На початку грудня 1964 року у Польщі вийшов з друку “Український календар” на 1965 рік, виданий Українським суспільно-культурним товариством. Як повідомляє варшавська газета “Наше слово”, у новому календарі вміщено чимало цікавих матеріалів, зокрема з історії Польщі та України, про літературу та мистецтво тощо.

ЕТИМОЛОГІЧНО-СЕМАНТИЧНИЙ СЛОВНИК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

Ам, гам — слово звуконасл., у ди-тячій мові “істи”. Також гам. “Проки-дайся зараз же, треба ам!” (К. Бас.: “Дітям до 16” 1964 р. ст. 8). “Ам, Жерочко, ам! Одкривай ротик! (там само 11).

Ама́ртол, ла — з гр. Amartolós - грішник. “Амартолос (гр.) -- грѣш-ник” (Алф. XVII в. 636).

Амба — вигук: кінець, вульгарне. Шан. 80: лотерейний термін, з італ. амбо (з лат. ambo два).

Амба — народне: смерть, кінець. О. Вишня І. 162: Загуб і я оце якось... думав, що анба мені!

Амбі́ція — гордість, пиха, често-любство. З лат. ambire — домагатися, допоминатися чого: чину, чести, лат. ambitio — честолюбство. До нас прийшло на п. XVII в. через п. ambicja.

Амбра́ і амбрé — пахощі. З араб. anbar, сер. лат. ambrum чи ambra — пахощі. До нас прийшло на поч. XVIII ст. через фр. ambre — пахощі амбри.

Сл. поч. XVIII ст.: “Амбра -- ян-тарь”.

Амбразу́ра — отвір у стіні форте-ці, бійниця. З фр. embrasure — бійни-ця, отвір топки, з embraser — запалю-вати. До нас прийшло на поч. XVIII в. чи не з п. ambrazura — те саме.

Амбро́зія — у гр. міфології їжа й пиття богів, що давали їм вічну юність та здоров'я. З гр. ambrosia — пахуча їжа богів, що давала їм безсмертя; гр. зложення: am — без, brotos — смертний. До нас прийшло в XVII віці.

Амбула́торія — лічниця для прихо-дячих. З лат. ambulare — приходити, ходити. Через нім. Ambulatorium до нас прийшло в пол. XIX віку.

Амво́н — передня півкругла части-на Солеї перед Царськими Вратами, де читці читали (тепер тут пропові-дують) під час Богослужби. З гр. ambon (від ambaíno — підіймаюсь, сходжу ввєрх) — підвищення. Ст. сл. амбонъ, пізніше амъвонъ. Грецьке в (віта, бета) читається як в, а злати-нська — б.

Лексикон 1627 р. ст. 341: “Амво́н: мѣстце вынеслоє, о кільку сходах, сто-

лица або круг учинен на мовене”. За-йшло в ст. сл. мову з грецької.

Сл. поч. XVII ст.: Амбон — казні-лище, восход. Слово “казнілище” мо-же визначати й казальницю, де виго-лошуються “казані” — проповіді. А старе “казнилище” — місце смертної страти.

Амвросі́й, ст. сл. Амвросій, гр. без-смертний, божественний. Чолов. ім'я. Лекс. 1627 р.: “Амвросі́й — не-смертельный”.

“Амвросі́є (ел.) — безсмертен” (Алф. XVII ст. 736).

Про вимову гр. в див. Б.

Аме́рика, частина світу. Америку відкрив італієць Христофор Колумб 12-го жовтня 1492 року. Але назву свою Америка одержала від славного італійського мореплавця Америго Веспуччі († 1512), що дав багато відомостей про “Новий Світ”. Америка — край Америго.

Аме́ри́ка на Лемківщині, народне Гамері́ка. Усі слова на -ика в давнину вимовлялися з наголосом на передо-станньому складі: Афрі́ка, Амери́ка, музі́ка і т. ін.

“Америку відкрити” іронічно го-ворять тоді, коли хто видає давно знане за незнане.

Аметі́ст, -ста — дорогоцінний ка-мінь, який нібито вибирає в себе вин-ні пари, а тому той, хто носить цьо-го каменя, не п'яніє. З гр. amétustos, зложення: а — не, без, metustos — оп'янюючий. Звідси ст. сл. аметистъ, відоме з XI віку.

Амі́нь, з д. євр. amen — так, по-правді, нехай станеться. Amen — це дієприкметник від 'mn — бути прав-дивим, певним, цебто — правдиве; пор. emunah — вірність, або emet — правда. Книга Чисел 5. 22 д. євр. amen передає будь, ст. сл. буди. “Амінь” в єврейському Богослуженні було відповіддю народу на виголо-шення Священника, чому з часом ста-ло взагалі вигуком. У нас кожна Мо-литва закінчується словом “амінь”, цебто: так, правда, нехай буде так. Гр. amen, лат. amen, ст. сл. аминт, пізніше з XIV в. — аминь. Пор. ще д. євр.: aminu — вірте, teamenu — будь-

те запевнені, *naaminc* — учинить що певним. Новий Заповіт переповнений цим словом, найчастіше в формі: “Аминь (давнє амінъ) глаголю вам”, а в Єв. Івана з подвоєнням: “Аминь, аминь глаголю вам”, а також на кінці Молитов або коротких молитовних виразів. Цікаво, що слово “амінъ” зацепилося в старослов'янській мові в формі своєї амин, а не чужий амін; воно ані разу не перекладене, цебто уживається як своє, загально знане слово. В народній мові дуже поширене, часто з польським наголосом на початковому складі: *áminь*.

Стара форма була амин або аминь, вона відає дійсну грецьку вимову. А-ь на кінці слова (аминь) появився в XIV ст., як наслідок правописної реформи болгарського Тирновського Патріярха Євфимія (Євтимія).

Це слово, як закінчення, набуло собі й нового значення: кінець, напр.: Як дам, буде тобі й *áminь*.

Лекс. 1596 р. 16: “Амин --- заправды албо нехай так б́удет”. Алф. XVII в. 486: “А м ѝ н — право, или ей, или буди тако, или буди глаголанное”.

Лекс. 1627 р. 361. 365: “Буди то, или буди, сир. а м ѝ н ь. Нехай будет, нехай ся станет, або нехай стало будет, албо лѣпше --- правда. (Так ся нехай станет, албо заправды, вѣрно, истинно, так есть, або станѣся, або: тако Боже дай, або: нехай так будет, або: заправды так есть, або право ест). Воистину или да будет”.

Амністія — прощення судової кари. З гр. *amnestia* — забуття, прощення, зложення: а — не, *mnestis* — думка, разом: забуття. До нас прийшло з п. XVIII в. через п. *amnestja*.

Амністувати — прощати судову кару. До нас прийшло в XIX в. від нім. *amnestieren*, від *Amnestie*.

Аммон чи Амон, з гебр. “син роду мого” (Соляр. I. 91). Чолов. ім'я.

“Амоніте. Лот роди от меншія дщери Амона, от него же наричются аммоните” (Алф. XVII в. 62).

Амнезія — утрата від недуги пам'яті. Від гр.: а — заперечна частка, і *mneia* чи *mnepe* — пам'ять.

Аморія, гр. *Amoraios*, ст. сл. Амореи. Походить від гебр. — високий, горіць, підвищення (Соляр. I.95).

Алф. XVII в. 54: “Амморія есть страна (градъ), прилежащая земли

Ханаани. Толкуетжеся Амморія прогнѣвающія или разсылаяя”.

Амортизація — ступнева виплата боргу, довготерміновий борг. В основі лат. *mors* — смерть, нім. *Amortisation* — ступнева виплата боргу, виплата за зношення (зіпсуття) машини. Прийшло до нас з XVIII віку.

Звідси амортизувати, з нім. *amortieren*.

Амос, ст. сл. Амось, д. євр. ноша, тягота, міць. Чоловіче ім'я.

“Амос (євр.) — терпѣлив” (Алф. XVII в. 736).

Лексикон 1627 р. 341: “Через алеф на початку: долготерпелив, вѣрневидец людій, жесток, твердый, крепок або мужный, дѣльный, мощный, дужий, недобытый. Амос чрез аен на початку: отяжалый, обтяжоный”. — Д. євр. *Amos* — міцний, пор. *amic* — зміцнений (2 Цар. 20. 1).

Амбула — з лат. *ampulla* — “мала посудинка”. Гр. *amphora* посудина, з нього лат. зменшена форма *ampulla* посудинка. До нас зайшло з XVIII ст. “В чемодані доктора було повно ампул морфію та кофеїну”, Ю. Смол. “Наші тайни” 1964. 452.

Ампутація — відрізання. З лат. *amputatio* — відрізання, з *amputare* — відтинати. Прийшло в XVIII в. з нім. *Amputation*. Звідси ампутувати, рос. ампутировать — відтинати.

Амулет, -та — предмет, який оберігає людину від нещастя й якого носять при собі. Від лат. *amuletum* привіска, зложення: *amoliri* — віддаляти нещастя, запобігати біду, та *letum* — смерть, цебто: *amoliletum* — *amuletum*.

Амуніція — військові запаси матеріалу для зброї, рос. боеприпасы, нар. З. У. муніція. З сер. лат. *ammunitio* — вирядження, *munire* — виряджати. До нас прийшло на п. XVIII в. з фр. *ammunition* — вирядження, може через п. *amunitja*.

Амур, -ру, — любов, пристрасть З лат. *amor* — любов, *amore* — любити, бути залюбленим. До нас прийшло на п. XVIII в. через фр. *amour* — любов. Звідси *амурни-й* — любовний, *амурі* — любовні справи, любовні пригоди.

Амур, -ру, річка в Сибіру. Назва від евенського Та-Мур, що значить “Велика ріка”. Але місцеві поамурці розповідають кілька інших пояснень.

Коли росіяни вперше побували на цій річці, то місцеві евенці втратили їх слово амур! — добридень!

Амфібра́хій, -хія — віршовий розмір, коли наголошений склад (удавнину — довгий склад) стоїть посередині, а по краях складу ненаголошені, напр.: корова, ходіти. Форма *u* — *u*. З гр. зложення: *amfi* — з обох боків, *brachus* — короткий, *amfibrachus* — короткий (склад, ненаголошений) з обох боків, між короткими.

Амфіло́хій, те ж і ст. сл., гр. труднородний. Чоловіче ім'я.

Лексикон 1627 р. 349: "От двоюрожден, около потаеный. Амфи бо около или окрест, а лохиос потаено мѣсто."

Амфора — посудина з двома ручками. З гр. *amphoreus*, лат. *amphora*, часте у греків і римлян. Гр. зложення: *amfi* — з двох боків, *foreus* — ношений. Літ. вимова: *амфора*.

Лексикон 1627 р. ст. 341: "Амфора — фляша, конва." У нас відоме з XV віку.

Анагно́ст, -ста — читець. З гр. *anagnostes* — читець, лат. *lector* — читець.

"Алф. XVII в. 52: "Анагно́ст — чтец". Відоме з XIV в. (Срезн. I. 21).

Анагра́ма — переставлення букв слова, так що стає інше слово; читання слова з кінця до початку, напр.: куб — бук, марш — шрам. У XVII ст. українські письменники писали багато анаграм; напр. їх писав Архм. Іоаннік Галятівський (†1688). Напр. у "Skarb rochwały" 1676 р. на ст. 7-8 подає різні анаграми і вживає цього слова.

З гр. *anagramma* — перестановка, зложення: *ana* — пере, *gramma* — буква, цебто перестановка букв у слові.

Анаколóф (чи анаколóт) — синтаксична або логічна непослідовність у мові; навімисне відхилення від граматичної побудови, навімисна зміна розпочатої побудови речення. Напр. Пс. 45. 5: Річка, — рамена її веселять місто Боже. Від гр. *anakoluthos* — непослідовний.

Анала́в, -ва, з гр. *analabos*, або *paramond*, — чотирикутний плат, якого монахи носять на раменах під одежею. У Ср. I. 22 з XIV в.

Аналі́з, -зу і **аналі́за** — глибший

дослід. З гр. *analysis* — розклад, розбір; *analyo* — розкладаю, досліджую. З гр. лат. *analysis*. Слово прийшло через фр. *analyse*.

Звідси аналізува́ти, рос. аналізу́ю, франц. *analyser*, нім. *analysieren*.

Анало́гія — подібність, від гр. *analogia* подібність, гр. зложення: *ana* — по, за, відповідно, *logos* — розум, змисл, слово: відповідність. До нас прийшло в XVII віці.

Звідси: анало́гічний, анало́гічний, з гр. *analogikós* — відповідний, рос. *аналогический*.

Анало́й, -лоя — рівнобічний столик, з мало похиленим верхнім бочком, на якому кладуть, напр. Євангелію або кладуть Ікони чи Хреста для поклоніння. Стоїть анало́й перед Солеєю навпроти Церковних Врат. З гр. *analogeion* — підставка для книжок чи нот, від *analego* — читати. Відоме з п. XVII віку, але слово старше.

Алфавіт п. XVII в. 63: Аналог (елл.) — налой.

Анана́с, -су — запашний соковитий плід. З ісп. чи порт. *ananas*, а воно з мов півд. Америки: *anana*, перуанське *panas*, караїб. *anana* і т. ін. До нас прийшло в XVIII віці з фр. *ananas* чи нім. *Ananas* — тропічна рослина, що дає соковитий запашний плід.

Ана́ній чи Ана́нія, чол. ім'я, д. евр. *Chananiyah* — "Бог був для мене ласкавий"; це скорочена форма з Ана́нія, ст. сл. Ана́нія. Визначає те саме, що й *Jochanan*, — Іоанн, Іван.

Лексикон 1627 р. 342: "Ана́нія — Облак Господень, то єсть оболоч Панскій або пророковане панское".

"Ана́нія (єв.) — Благодать или славен" (Алф. XVII в. 736).

"Ана́ніе (гр.) — безмертен" (Алф. XVII в. 73).

Ана́пéст, -ту — трискладова стопа у вірші з наголосом на кінці, напр.: голова́, позича́ть; схема: *u* — *u*. Від гр. *anápaistos* (*ai* вимовляється як *e*), *anapaio* — ударяти на кінець. У нас відоме з XVII ст.

Ана́рхія — безначальність, безвладдя. З гр. *anarchia*, гр. *anarchós* — хто не має влади, хто ніким не керований, зложення: *an* — без, *archós* — старший, влада, начальник. У нас відоме з XVII ст.

Звідси: анархізм, анархіст, анархічний (рос. анархический). У нас з XIX віку.

Анастасій, - - чол. ім'я, ст. сл., з гр. воскресений.

Лексикон 1627 р. 343: "Анастасій - воскресенє".

"Анастасій (гр.) - - воскресеніє" (Алф. XVII. 73).

Анастасія, жін. ім'я, ст. сл. Анастасія, з гр.

Лекс. 1627 р. 343: "Анастасія — воскресеніє".

Анафема, анатема - - прокляття, гр. anáthema, ст. сл. анатема і анатема. Див. Харем.

У Св. Отців часто "анатема будь" в значенні осоромлення.

Лексикон 1627 р. ст. 372: "Анаѳима - клятва, прокляття, або офѳра, офѳроване, або даръ, або Богу посвячена реч, або в честь Божюю зопсованая реч".

Алф. XVII в. 63: "Анаѳема - - проклят или отлучен. Максим Грек 209 пишет в Недѳлю первую Святого Поста Великого во Евангеліи Учителном сице (так): Яко же Святіи Отцы прокляша, проклинаем и мы. А их же анаѳематисаша, анаѳематисаем. Тѳмже без всякого прекословія еже анаѳема толкуется отлучен. Ино бо есть анаѳема и ино проклят. Анаѳема той есть от Церкви Христовы отлучен, и от Царства Небесного, в день Второго Пришествія Христова. Анаѳема — отлучен толкуется и от православных сочетанія (совокупле-

нія), а проклят розумѳється злословлен. Пишетбоя, яко еретика всякого проклинаем, и отлучаем, и отрѳваем от сочетанія православных".

Народне анахтема: "Ти анахтемський вилупку!" Ст. II. 29.

Анатематствувати — накладати чи кидати на кого анатеми.

Анатолій ст. сл., гр. східній. Чоловіче ім'я.

Лекс. 1627 р. 343: "Анатолій — всходній".

"Анатолє (ел.) — восток" (Алф. XVII в. 626).

Анатомія — наука про будову тіла. З гр. anátome, від anátémno — розтинаю. Лат. anatomia, з нього нім. Anatomie. У нас з поч. XVIII віку.

Звідси: анатом, анатомувати, анатоміст, анатомічний (рос. анатомический).

Анафора — возношення, з гр. anáphero — возношу, anafóra — возношення Св. Дарів. У Ср. І. 22 з XIV в. Алф. XVII в. 486: "Анаѳора — дора".

Лекс. 1627 р. 342: "Анафора — возношеніє Св. Доры або Дора".

Сл. поч. XVIII ст.: "Анафора — Возношеніє, Святые Дары".

Анахорет, -та — пустельник, самітний. З гр. anachoretés — відійшовший, самітник, від anachoreo — усамітнююсь, відходжу від людей. З гр. лат. anchoreta. До нас прийшло від фр. anchorete в XVIII віці.

† Іларіон.

(Далі буде).

Зміст 4 (136) числа за лютий 1965-го року місячника Українського Богословського Товариства "Віра й Культура":

† Іларіон: Служити народові — то служити Богові. Богословська монографія.

† Іларіон: Денник моєї душі. X: Люби душею й серцем брата!

О. Протоерей М. Овчаренко: Зміцнюймо своє релігійне життя!

Архимандрит Іов Скакальський: Паломництво по Святих Місцях Сходу.

† Архиепископ Андрей: Римська унія не для українців. Експерименти Риму над українською душею.

Проф. д-р П. Ковалів: Лексичний фонд літературної мови Київського періоду X-XIV

століть. Автореферат.

О. Володимир Левницький: "Бог і світ". Як жити на світі. Рецензія.

† Іларіон: Етимологічно-семантичний Словник української мови.

Наукове й культурне життя.

Церковна Хроніка.

Наші Читачі про "Віру й Культуру" та її видання.

Усі допоможімо "Вірі й Культурі"!

Серед нових книжок.

Хроніка українського культурного життя (На окладинці).

Передплата річна 4 дол., піврічна 2 дол., чвертьрічна 1 дол., окреме число 40 центів. Адреса: "Faith and Culture", 101 Cathedral Ave., Winnipeg 4, Man., Canada.

(Закінчення зо ст. 2 обгортки)

вибори у названих поневоленних країнах під безпосереднім наглядом Об'єднаних Націй і вчинити суд над комуністичними двійниками нацистських воєнних злочинців, засуджених в Нюрнберзьких процесах. ("Свобода" 24. I. 1965 р.).

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ.

● **Рік Данте.** У 1965 році широко відзначатиметься 700-річчя з дня народження італійського поета-гіганта Данте. Так само, як 1964 рік був роком Шевченка і Шекспіра, 1965 рік стане роком Данте.

В Угорщині вже готується нове видання "Божественної комедії". Чудовий переклад твору здійснив Михайл Бабіч.

● **Т. Г. Шевченко на кавказьких вершинах.** У дні, коли святкувалося 150-річчя з дня народження Т. Г. Шевченка, 25 дніпропетровських альпіністів вирішили штурмувати одну з кавказьких вершин. Перед тим, як рушати в далеку путь, спортсмени власними силами відлили з алюмінієвого сплаву погруддя великого Кобзаря. І от вершина підкорилася. На висоті 4200 метрів установлено пам'ятника геніяльному українському поетові... ("Україна" ч. 49, 1964 р.).

● **З російської мови перекласти не можна.** "Щосуботи виходить у столиці України газета "На екранах Києва", і щосуботи читачі знаходять тут не менше десятка "перлів"... А отак перекладаються з російської мови на українську мову назви фільмів: "Кріпосна актриса" (чому не "Актриса-кріпачка?"), "Сорока-воровка" (чому не "Сорока-зłodійка?"), "Живописні Пеніни" (чому не "Мальовничі Пеніни?") і т. д. А з назвою "Плененная стая" редакція взагалі не змогла упоратися й залишила її без перекладу. От кумедія! Перекладаємо і з французької, і з німецької, і з хінді, а з російської перекласти не можемо!..." ("Літ. Укр." 27. II. 1964).

● **Відновлюються українські історичні пам'ятки.** У Запоріжжі біля Педагогічного інституту відновлено могилу останнього кошового отамана запорозьких козаків Йосипа М. Гладкого. Цій події було присвячено засідання географічного товариства області.

● **Нові будинки для Академії наук України.** 11 науково-дослідних інститутів і лабораторій Академії наук України переїжджають у нові будинки, спорудження яких закінчується в передмісті Києва — Новобіличі. Акаде-

мічне містечко українських учених буде одним з найбільших в країні наукових центрів.

● **Індійський журналіст — про українців.** "Зустріч з Україною" — так назвав своє інтерв'ю індійський журналіст Даршан Сінг. Ось що він пише: "...Я прибув з Індії, щоб дізнатися, як вони живуть, і що відчувають. Спробувати заглянути в душі цих людей, щоб потім написати книгу про вашу країну.

Українці — це енергійні і талановиті люди. Вони вміють багато працювати і від душі веселитися. Відчуття краси і любов українців до всього витонченого знаходить свій вияв у всьому..."

● **Тесленко.** Громадськість Києва вшанувала пам'ять талановитого українського письменника Архипа Юхимовича Тесленка. На будинку ч. 8 по вулиці Комінтерна, де колись містилась книгарня "Киевская Старина", встановлено меморіальну дошку. Сюди молодий літератор уперше приніс свої оповідання, часто тут бував.

● **Григорій Сковорода.** У зв'язку з 170-річчям з дня смерті видатного українського філософа і поета-просвітителя Григорія Сковороди в Києві, на фасаді будинку № 2 по вул. Набережно-Мняльській, урочисто встановлено меморіальну дошку з барельєфом письменника. На сірому полірованому граніті вирізьблено слова: "Тут, у будинку колишньої Київської Академії, в 1744-1750 рр. навчався видатний український філософ і поет Григорій Савич Сковорода". На мітингу виступили письменники Іван Ле і Вадим Собко.

● **Ю. Тувім.** Серед багатьох рідкісних видань, що зберігаються у бібліотеці видатного польського поета Ю. Тувіма, є багато українських книг. Насамперед привертають увагу твори Т. Шевченка, видані у різний час. З дожовтневої української літератури знаходяться у бібліотеці окремі видання Ю. Федьковича, М. Драгоманова, Лесі Українки, Івана Франка. Польський поет цікавився також українською народною творчістю та новою літературою, зокрема творами М. Рильського, П. Тичини, В. Сосюри, М. Бажана, а проза представлена в його бібліотеці іменами Ю. Яновського та О. Гончара.

● **Україна й Югославія.** Група артистів Київського театру опери і балету імені Т. Г. Шевченка — М. Ворвулев, Є. Чавдар, С. Козак, М. Фокін, Є. Єршова, М. Апухтін, А. Кикоть, З. Христин та інші — повернулися з гастролей по Югославії. Протягом 35 днів українські артисти дали 30 концертів у багатьох містах: Белграді, Загребі, Люблянці, Сараєві, Новому Саді та ін. Концерти були тріумфом митців.

Mr. M. Woron
1714 — 26 Ave., S.E.
Calgary, Alta.

Return Postage Guaranteed by
"FAITH AND CULTURE"
101 Cathedral Avenue
Winnipeg 4, Man., Canada